

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA RUSKÉHO A FRANCOUZSKÉHO JAZYKA

LEVÝ BŘEH SEINY V PAŘÍŽI
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pavla Hrušková

Francouzský jazyk se zaměřením na vzdělávání

2008-2012

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Radka Fridrichová

Plzeň, červen 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, ...2012

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, paní Mgr. et Mgr. Radce Fridrichové, za její pomoc a užitečné rady, které mi během zpracování této práce poskytla.

Obsah

Úvod.....	6
1 Historie.....	7
1.1 Období starověku a středověku	7
1.1.1 Lutécie	7
1.1.2 Patronka Paříže – Jenovéfa.....	9
1.1.3 Příchod Kapetovců	10
1.1.4 Latinská čtvrť – počátky školství	10
1.1.5 Středověké ulice	11
1.1.6 Atmosféra 14. století.....	11
1.2 Období novověku	12
1.2.1 Renesance	12
1.2.2 Absolutismus	13
1.2.3 Čas revolucí.....	15
1.3 Období moderních dějin	17
1.3.1 Haussmannův vliv	17
1.3.2 Montparnasse a jeho proměna ve 20. století.....	19
1.3.3 19. a 20. století	20
2 Umění.....	23
2.1 Obvody levého břehu Seiny v Paříži – charakteristika a architektura	23
2.1.1 5. obvod – arrondissement du Panthéon	24
2.1.2 6. obvod – arrondissement du Luxembourg.....	24
2.1.3 7. obvod – arrondissement du Palais-Bourbon.....	25
2.1.4 13. obvod – arrondissement des Gobelins	26
2.1.5 14. obvod – arrondissement de l’Observatoire	26
2.1.6 15. obvod – arrondissement de Vaugirard.....	27
2.2 Vývoj nových uměleckých směrů v Paříži	27
2.2.1 Symbolismus – prokletí básníci.....	27
2.2.2 Impresionismus.....	28
2.2.3 Surrealismus	31
2.2.4 Existencialismus.....	31
2.3 Levý břeh Seiny v Paříži v umění	33
2.3.1 Literatura	33

2.3.2	Hudba	34
3	Eiffelova věž – fenomén Paříže	36
3.1	Světové výstavy	36
3.2	Eiffelova věž „La Tour Eiffel“	36
3.3	(Ne)přijetí Eiffelovy věže	37
4	Dotazník	38
4.1	Latinská čtvrt	39
4.2	Levý břeh Seiny v umění	40
4.3	Osobnost levého břehu.....	41
4.4	Eiffelova věž	41
4.5	Charakteristika levého břehu Seiny v Paříži	42
4.6	Rozdělení Paříže	42
4.7	Čtvrtě levého břehu.....	42
	Závěr	44
	Résumé	45
	Použitá literatura	46
	Seznam příloh.....	47

Úvod

Francie je země rozlehlá a různorodá. Každý její region má své osobité kouzlo a jiný charakter. Paříž jí jako hlavní město reprezentuje. Její myšlení, kulturu, politickou orientaci aj. I Paříž má více podob. Neformálně se Paříž dělí na pravý a levý břeh Seiny. Zatímco pravý břeh je vnímán jako konzervativní a obchodní, levý břeh je posuzován jako bohémský, umělecký a intelektuální. Tato bakalářská práce, zabývající se levým břehem Seiny v Paříži, si klade za cíl pokusit se objasnit tyto jeho přívlastky. Pro pochopení levého břehu Seiny v Paříži je důležité podat obraz o celé Paříži, jak se vyvíjela a jak je vnímána okolním světem. Proč právě ona se stala oblíbeným místem pro mnoho umělců? Také na tuto otázku se autorka snaží najít odpověď.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zaměřuje na historii levého břehu. Rozdělení Paříže na pravý a levý břeh Seiny sahá téměř k samotnému vzniku města. Postupně s přestavbou Paříže vzniká nové rozdělení města na části bohaté a chudé. Kladen je i důraz na rysy francouzského lidu. Byl to právě on, kdo tvořil dějiny Francie a Paříže.

Druhá kapitola nastiňuje umělecký charakter levého břehu. Vzhledem k omezenému rozsahu bakalářské práce není možné popsat veškeré umělce, kteří jsou s levým břehem Seiny v Paříži spjati. Práce se tedy zaměřuje především na 19. a 20. století, kdy vznikaly nové umělecké směry a pařížské kavárny byly plné umělců. Autorka se také snaží stručně vykreslit podobu a atmosféru levého břehu. Pro přesnější popis je levý břeh rozdělen na jeho obvody, v každém jsou uvedeny jeho hlavní památky.

Třetí kapitola je věnována Eiffelově věži. Je uvedena především jako symbol pařížské nebojácnosti. Eiffelova věž nesla mnoho prvenství mj. stala se nejvyšší stavbou světa, styl stavby byl také výjimečný. I přes počáteční odmítavé postoje široké veřejnosti byla stavba zahájena a nakonec s nadšením přijata.

Čtvrtá kapitola pojednává o dotazníku, který slouží k zmapování povědomí o levém břehu Seiny v Paříži jak ve Francii tak u českých studentů a lektorů francouzského jazyka, kterým je tato práce víceméně věnována. Cílem tohoto dotazníku je doplnit teoretické poznatky o levém břehu Seiny v Paříži, porovnání již zaznamenaných skutečností s aktuálními postřehy respondentů.

1 Historie

V této kapitole se zaměřujeme na historické okamžiky, které dle našeho mínění utvářely tvář celé Paříže. Zvláštní důraz můžeme klást na události, které přispěly k rozdělení Paříže na dva odlišné celky. Soustředíme se na levý břeh Seiny v Paříži. Pro tuto část práce jsme čerpali z odborné literatury bylo i z knih s historickou tematikou jakož i z učebnic dějepisu. Jednotlivé úseky jsou řazeny chronologicky, období jsou rozdělena na starověk, středověk, dále novověk a moderní dějiny. Popisujeme vývoj ulic v každém období, a to již od středověku, abychom zdůraznili zásadní proměnu Paříže pod vedením George Eugèna Haussmanna.

1.1 Období starověku a středověku

V období popisujeme samotný vznik Paříže a její upevňování moci. Prostor, který je věnován patronce Paříže, je uveden pro nastínění tehdejšího velkého zájmu o křesťanství a pro seznámení s jedním ze symbolů Paříže. Dále představujeme vznik Latinské čtvrti a formování jejího univerzitního ducha, jakož to jedné z hlavních částí levého břehu, která se zapříčinila o všeobecné vnímání levého břehu jako intelektuálního centra.

1.1.1 Lutécie

Předchůdcem dnešní Paříže, bylo město s názvem Lutécie *Lutèce*, o jehož vzniku nemáme dochovány žádné písemné zprávy. První písemná zmínka o tomto městě byla napsána rukou Juliuse Caesara¹, který se o něm zmiňuje ve svých *Zápisích o válce galské* z roku 53 př. n. l. Julius Caesar vedl bitvu o celou Galii, a rovněž i o Lutécii, která byla osídlena galskými kmeny – Aulerků, Senonů a Parisiů. Již u těchto předků dnešních Francouzů si můžeme všimnout jejich hrdosti a touze po svobodě. Ve snaze uchránit své město a svoji svobodu, nechal tehdejší vůdce galských kmenů Aulerque Camulogenus raději spálit mosty a část města, než by připustil, aby patřily nepříteli. I když nakonec

---

¹ Julius Caesar (100 př. n. l. – 44 př. n. l.) – byl římský vojevůdce a politik, jeden z nejmocnějších mužů antické historie.

Julius Caesar vyhrál a získal město Lutécii, galské kmeny se nikdy jeho nadvládě plně nepodřídily.²

Touto nadvládou Římanů začal město ovlivňovat římský styl, což se nejvíce projevilo v 5. obvodu.³ Tehdejší Lutécie se rozkládala především na ostrově Cité, ostrově svatého Ludvíka a na levém břehu Seiny. Na pravém břehu v té době byly rozsáhlé bažiny. Tento fakt je dochován v názvu části Paříže *Marais* (překlad do českého jazyka – bažiny). Z Lutécie se stalo klasické římské město, kde Římané vybudovali pro ně příznačné: akvadukt, pohřebiště, lázně, amfiteátr i fórum. V dnešní Paříži můžeme najít dochované zbytky amfiteátru v místech, kde jsou ulice Monge, Lime, des Arènes a des Boulangers. Amfiteátr, který nesl název *Arènes de Lutèce*, nesloužil pouze pro divadelní představení, ale plnil i funkci arény, kde probíhaly gladiátorské zápasy.

Zajímavou hypotézu o zániku amfiteátru vyslovil architekt Jules Formigé⁴ „*Je možné, že to byli samotní Pařížané, kteří dokončili dílo zkázy. Amfiteátr zbořili proto, že odsuzovali to, co se tam odehrávalo. Nalezené fragmenty ukazují spíš na systematické bourání a na to měli čas spíš lidé, kteří tu pobývali trvale, a nikoliv ti, kteří se těmito místy přehnali jako bouře.*“⁵

Jak jsme již konstatovali výše, některé části amfiteátru se dochovaly až dodnes, ale nemuselo tomu tak být. Roku 1883 se plánovala výstavba tramvajové linky a té měly zbytky amfiteátru uvolnit místo. To se ovšem nelíbilo významným vědcům a především spisovateli Victoru Hugovi, který poslal starostovi města dopis, kde uváděl „*Vážený pane starosto, není možné, aby Paříž, toto město budoucnosti, odmítalo důkazy, že je také městem minulosti. Antická aréna je svědectvím jeho velikosti. Je to jedinečná památka. Kdyby ji dala městská rada zbořit, zničila by svým způsobem i sama sebe. Uchovejte ji pro budoucnost. Uchovejte ji za každou cenu. Uděláte dobrou věc – a to bude ještě lepší – dáte nám všem velký příklad.*“⁶ Po nátlaku okolí se pařížští radní rozhodli zbytky amfiteátru ponechat a restaurovali je. Pařížský lid je hrdý na svůj historický odkaz a jen málokdy se razantní změny Paříže setkaly s jeho pochopením, neboť město nad Seinou nikdy nezůstalo stát a stále drží krok s módou, která zrovna vládne světu. K přijmutí změn došlo buď

² Srov. HOTMAR, J. *Rendez-vous s Paříží*. 1. vyd. Odeon, 1988. s. 19 – 23.

³ Paříž je rozdělena do 20. obvodů, z nichž na levém břehu Seiny v Paříži se nachází 5., 6., 7., 13., 14., 15. obvod.

⁴ Jules Formigé (1879-1960) – francouzský architekt.

⁵ Srov. ŽÁK, J. *Co ještě Paříž neřekla*. 1. vyd. Brno: Jota, 2004. s. 104.

⁶ Tamtéž, s. 105.

časem, anebo v některých případech rozpaky obyvatel zůstanou ustavičně přítomné. Jak je více uvedeno v podkapitole Haussmannův vliv, Montparnasse a kapitole Eiffelova věž.

Lutécie musela čelit četným útokům barbarských národů a v letech 274 – 275 jim podlehla a byla vypálena Germány. Kmen Parisiů se přemístil z levého břehu na ostrov Cité, který opevnil vysokými hradbami. A v tuto dobu se už mohlo začít rozrůstat město, jež posléze dostalo jméno podle svých obyvatel *Parisiu* – Paříž.

1.1.2 Patronka Paříže – Jenováfa

V 5. století byl vládcem Franské říše Chlodvík I. Je označován za barbarského vládce a jen z politických důvodů, pro upevnění své moci, přijal církevní křest a oženil se s katoličkou Klotildou. Za jeho vlády byly započaty církevní stavby v Paříži. Tam, kde se dnes nachází náměstí svaté Jenovéfy, nechal postavit baziliku zasvěcenou apoštolům Petru a Pavlovi.

Tato bazilika nabyla své významnosti, až když v ní byly uloženy ostatky jeptišky Jenovéfy, které bylo připisováno mnoho zázraků, jako např. vrácení zraku své slepé matce, léčení chorých či navrácení života mrtvým. Kromě těchto individuálních zázraků jí byly prisuzovány především zázraky patriotského původu. Říká se, že díky jejím modlitbám byl odvrácen vpád vojska Hunů, které pak změnilo směr a místo na Paříž táhlo na Orléans. Další pověst vypravuje, že epidemie otravy námelem byla zastavena poté, co ostatky Jenovéfy byly nesený v procesí. Jenováfa se stala patronkou Paříže a později byla prohlášena za svatou.

Pařížané pojmenovali baziliku po své patronce Jenovéfě, přestože tam byly také uloženy ostatky krále Chlodvíka I. A jeho chotě Klotildy. Vyjádřili jí tak velkou poctu. Jenováfa byla patronkou celé Paříže, symbolem ochránkyně křesťanství. Zasloužila si své vlastní místo, kde by se k ní lidé mohli obracet a nacházet tam sílu a inspiraci pro svoji životní pouť. Z tohoto důvodu byl Jenovéfě v 11. století zasvěcen klášter. Později byl tento klášter zbořen. Ostatky svaté Jenovéfy byly uloženy v kostele *Saint-Étienne-du-Mont*.⁷

---

⁷ Srov. ŽÁK, J. *Kdyby nám Paříž vyprávěla*. Praha: XYZ, 2010. s. 151–153.

1.1.3 Příchod Kapetovců

Velice důležitým okamžikem pro Paříž byl rok 987, kdy Hugo Kapet povolal sebe i Paříž hlavou říše a právě od tohoto okamžiku se stala Paříž sídlem Kapetovců a nabyla na svém významu. Bez pochyb získala převahu nad městem Orléans, se kterým dlouho soupeřila o větší prestiž. Hugo Kapet byl poslední franský král a první král Francie. Kapetovci vládli v přímé linii ve Francii až do roku 1328.

1.1.4 Latinská čtvrť – počátky školství

Za vlády Kapetovců se výrazně vyvíjelo školství v Paříži. Již v roce 1106 byl dán charakter dnešní Latinské čtvrti, a to charakter ryze studentský. Tehdy založil Pierre Abélard takzvanou vyšší školu. Studium zde bylo umožněno již od 14 let věku žáků. Žáci měli na výběr z dvojího zaměření. Mohli si vybrat buď quadrivium, nebo trivium. Quadrivium bylo vědecké zaměření, kde se studovala aritmetika, geometrie, astronomie a hudba. Trivium zase bylo považováno za filozofické, kde se studovala gramatika, rétorika a dialektika. Pokud žáci úspěšně zvládli tříleté studium, bylo jim umožněno pokračovat ve studiu ještě dalších pět nebo šest let. Z počátku neměli tolik možností ve výběru studia a jejich zaměření bylo pouze teologické. Ve 13. století se studium rozšířilo o možnost zaměření na studijní obory medicíny či kanonického práva.

Na školách se až do 15. století vyučovalo v latině, odtud dostala celá čtvrť název – Latinská čtvrť. Již její dřívější název souvisel se studiem, protože čtvrť se až do Velké francouzské revoluce jmenovala Universitní. Dřívější Latinská čtvrť byla značně menší nežli je ta dnešní a žáků se zájmem o studium stále přibývalo. Brzy se zaplnily všechny učebny a nebylo místa, kde vyučovat, a tak se konaly přednášky, kde se dalo, dokonce i na veřejném prostranství, jako jsou ulice, náměstí, parky aj.

V těchto místech vznikaly levné ubytovny pro studenty, a tak se tu plně promítnul studentský život, který s sebou nenesl pouze intelektuálního ducha, ale i bouřlivý způsob života. Začalo zde vznikat velké množství kaváren a literárních spolků, ale o tom si více povíme v kapitole umění.

Latinská čtvrť se stala celosvětově známou pro svůj studentský život a především proslulou se stala univerzita Sorbonna. *Collège de Sorbonne* založil roku 1257 Robert de Sorbon. Původně sloužila jako kolej pouze pro 20 žáků. Tato kolej si časem vybudovala

silné jméno, které se stalo uznávaným po celém světě. Na Sorbonně působilo mnoho slavných osobností, mimo jiné zde vyučoval německý filosof a teolog Dominikán Albert Veliký, jeho italský žák filosof-světec Tomáš Akvinský, považovaný katolickou církví za největšího teologa všech dob.⁸ Rektorem Sorbonny se také stal kardinál Richelieu, kterému vdčíme za přestavbu a rozšíření Sorbonny. Také nechal postavit kapli uvnitř univerzity, v níž je pohřben. Latinská čtvrť měla jistá privilegia a podléhala pouze královské pravomoci.⁹

1.1.5 Středověké ulice

Pro nastínění podoby středověké Paříže se zaměříme na vzhled tehdejších ulic. Ty se beze sporu velmi lišily od dnešních. O vydlážděných ulicích lze mluvit až od 13. století, do té doby byly ulice neforemné a neupravené. Udusaná hlína se strouhou, do které se vylévaly všechny splašky, byla nevábná a pro dopravu a hygienu města značně nevyhovující. Ulice byly příliš úzké, a proto král Filip II. August vydal nařízení v roce 1222, že ulice musí být široké nejméně osmnáct stop, tedy necelých šest metrů, aby se v nich mohly vyhnout dva povozy. Tím byla částečně vyřešena otázka dopravy, ale z pohledu hygieny a neúnosného zápachu byly ulice neustále nevyhovující. Pro chodce byl pohyb na ulicích značně nepohodlný, nejenže se museli vyhýbat povozům, protože až do 18. století neexistovaly chodníky, ale též nacházeli na ulicích své místo domácí zvířata. Po setmění se navíc stávaly pařížské ulice nebezpečné, protože v noci hořely svíčky pouze na třech veřejných místech: u vchodu do Grand-Châtelet, u Nesleské věže a na hřbitově Neviňátek. V křivolakých uličkách nebyla snadná ani orientace. Název ulic se udržoval pouze v mluvené podobě.¹⁰

1.1.6 Atmosféra 14. století

Začátek výstavby královského paláce Louvru na pravém břehu, a tím přesunutí královského sídla z ostrova Cité, přispělo k rozdělení středověké Paříže na dva odlišné světy. Na jedné straně pravý břeh, kde sídlil král a obchodníci, který byl a je považován za

---

⁸ Srov. FIALA, V. *Umělecká Paříž, Průvodce po stopách spisovatelů, básníků, malířů, hudebníků a bohémů*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2010. s. 19.

⁹ Srov. ŽÁK, J. *Co ještě Paříž neřekla*. 1. vyd. Brno: Jota, 2004. s. 116–117.

¹⁰ Srov. ŽÁK, JIŘÍ *Kdyby nám Paříž vyprávěla*. Praha: XYZ, 2010. s. 12–13.

část konzervativní a na druhé straně břeh levý se svým intelektuálním duchem a bohémským způsobem života. Na rozdělení měl vliv i fakt, že lodě mohly přistávat pouze na pravém břehu, což zapříčinilo rozvoj řemesel a obchodu právě na pravém břehu Seiny.

1.2 Období novověku

V období novověku bylo stěžejním okamžikem posilování absolutistické moci což vyvrcholí občanskými nepokoji, tedy Velkou francouzskou revolucí. Vydáním Deklarací práv Francie ukáže celému světu nový přístup k vedení demokratického státu.

1.2.1 Renaissance

V první polovině 14. století zasáhla téměř celou Eurasii morová epidemie tzv. „černá smrt“, která v Paříži zahubila asi čtvrtinu obyvatel. Kromě epidemie, bránila v rozvoji města, ale i celé Francie, stoletá válka. Obrat k lepšímu přišel až za vlády krále Františka I., který se postaral o hojný rozvoj kultury a umění v Paříži.

Rozvoj byl patrný i v oblasti vzdělávání. Roku 1530 Guillaume Budé založil Francouzskou kolej *Collège de France*, s původním názvem Kolej tří jazyků nebo Královská kolej, která sice nepředčila slávu Sorbonny, ale stala se důležitou součástí francouzského vzdělávání. Mezi absolventy se zařadili jména jako např. Paul Valéry¹¹ či Claude Bernard¹². Svoji oblibu u žáků si získala mimo jiné i tím, že za studium nemuseli studenti platit, protože profesori byli placeni králem. Škola poskytovala žákům rozsáhlý výběr studia v oblastech lékařství, matematiky, astronomie, filozofie, botaniky a zvláště zajímavé obory o Arabech a islámu. Umožňovala výběr ze tří jazyků, a to z latiny, hebrejštiny a řečtiny, a tím otevřela možnost širší veřejnosti, jelikož na ostatních školách se vyučovalo pouze v latině.¹³

---

¹¹ Paul Valéry (1871–1945) – francouzský básník, spisovatel, filosof a člen Francouzské akademie.

¹² Claude Bernard (1813–1878) – francouzský lékař a vědec.

¹³ Srov. HOTMAR, J. *Rendez-vous s Paříží*. 1. vyd. Odeon, 1988. s. 47.

1.2.1.1 Vývoj pařížských ulic

Některé pokroky můžeme zaznamenat i ve vývoji pařížských ulic, především v jejich osvětlení. Roku 1524 se začala situace s osvětlením pařížských ulic zlepšovat. Vyšlo královské nařízení, podle něhož musely hořet svíčky v oknech domů vedoucích do ulice po celou noc a noční chodci museli nosit rozsvícenou lampu. Nařízení nebylo pro Pařížany moc pohodlné a bohužel ani příliš nezaručilo bezpečnost v nočních hodinách v pařížských ulicích. Policejní prefekt La Reynie se roku 1667 rozhodl tuto situaci řešit nařízením, že od začátku listopadu do konce února musely být ulice osvětleny na obou koncích lampami umístěnými buď na domech, nebo zavěšenými na provaze nataženém přes ulici. V lampách měly po celou noc hořet svíčky. V roce 1745 to jistý *Bourgeois de Châteaublanc* vylepšil a nechal nahradit svíčky olejovými lampami, které měly být navíc vybaveny jakýmsi jednoduchým reflektorem odrážejícím světlo, a osvětlujícím tak mnohem větší prostor. Lampsy nechal umístit na speciální sloupy. Zcela první pouliční svítlny byly rozsvíceny v rue Dauphine ve čtvrti *Saint-Germain-des-Prés*, odkud se pak velmi brzy rozšířily po celé Paříži. Pokrok byl zaznamenán i v označení ulic, kdy Étienne Turgot v roce 1728 se zapřičinil o to, aby byly ulice na obou koncích označeny názvem. Zpočátku se jednalo pouze o vyrývání názvu do kamene na fasádách rohových domů a až později vznikly speciální tabulky s názvem ulic.¹⁴

1.2.2 Absolutismus

Období absolutismu je spjato především se jmény: kardinál Richelieu, kardinál Mazarin a král Ludvík XIV. Za vlády Marie Medicejské se stal kardinál Richelieu ministrem. Na chod Francie měl velký vliv, snažil se ovlivňovat jak Marii Medicejskou, tak i později Ludvíka XIII. A právě Richelieu je považován za zakladatele absolutistické monarchie. Tento nový styl vládnutí si kladl za cíl upevnění státní moci.¹⁵ V tomto duchu pokračoval kardinál Mazarin, ale největší osobnost absolutistické monarchie teprve měla usednout na trůn. Ludvík XIV. řečený „*král slunce*“ byl v tomto směru nejradikálnější. Jeho výrok zní „*Stát jsem já*“. Jmenoval nejvyšším ministrem Jeana Colberta, který se zasloužil o velký rozkvět francouzského hospodářství. I když tato doba působila jako velice úspěšné období Francie, nebyla to zcela pravda. Značná část královských příjmů

¹⁴Srov. ŽÁK, J. *Kdyby nám Paříž vyprávěla*. Praha: XYZ, 2010. s. 13–15.

¹⁵Srov. MATHIEX, J. *Stručné dějiny Francie*. 1.vyd. Plzeň: Fraus, 2000. s. 44–45.

padla na výstavbu zámku ve Versailles a též na neustávající boje s Habsburky, Nizozemím a Anglií.¹⁶

Začalo být velmi citelné rozdělení Paříže na bohaté a chudé. Francie byla rozdělena na tři stavy – šlechtu, duchovenstvo a tzv. třetí stav. Daním podléhal pouze třetí stav. Mezi prostým lidem to začalo vřít a doba výbuchu byla pouze otázkou času. Odhady počtu žebráků a tuláků za vlády Ludvíka XIV. vyšplhaly až k číslu 50 000, což vzhledem k celkovému počtu obyvatel kolem 200 000, bylo číslo opravdu hrozné. Ludvík XIV. částečně vyřešil tuto situaci přestavbou Salpêtrière.¹⁷ Bývalá prachárna, které zůstal pouze název, byla rozšířena o další dvě budovy a začala sloužit jako útulek pro žebráky a tuláky. První s názvem Bicêtre, Starobinec, byl určen mužům, Pitié, Milosrdenství, dětem a Salpêtrière, postavený na místě bývalé prachárny, ženám. Salpêtrière byl otevřen roku 1657 a posléze roku 1648 rozšířen o ženské vězení.¹⁸ Ale ani to už nepomohlo odvrátit revoluci.

Po vládě Ludvíka XIV. i Ludvíka XV. se dostal k moci Ludvík XVI., který bohužel nebyl příliš schopný vládce a nastalou krizi nedokázal řešit. Situaci ještě více zhoršil fakt, že se oženil s Marií Antoinettou, kterou francouzský lid považoval za pyšnou a pouze po večírcích a banketech dychtící královnu. Není divu, že v lidech rostla nenávist vůči ní, když třetí stav neměl ani na chléb, zatímco ona si dopřávala královské hostiny. Objevilo se mnoho odpůrců takové vlády. Byli tvrdě trestáni a posíláni do několika vězení, to nejznámější byla Bastila. Asi právě proto lid odstartoval revoluci 14. července 1789 dobytím Bastily. Revoluce, která vystupovala pod heslem – svoboda, rovnost, bratrství¹⁹, se ale bohužel do dějin zapsala i svojí krutostí.²⁰ Příhodně popisuje společnost 18. století Jiří Žák „*Ošklivost a krása. Krutost a láska. Na jedné straně vybrané chování, na druhé naprostý rozklad mravů.*“.²¹

---

¹⁶ Srov. TRAPL, M.; TRAPLOVÁ, J.; SKOUPÝ, A. *Dějepis 8, Novověk*. Olomouc: Prodos, 1999. s. 34–35.

¹⁷ Salpêtrière – nachází se ve 13. obvodu.

¹⁸ Srov. ŽÁK, J. *Co Paříž zatajila*. 1. vyd. Brno: Jota, 2005. s. 75–78.

¹⁹ Z francouzského originálu – Liberté, Égalité, Fraternité.

²⁰ Srov. TRAPL, MILOŠ; TRAPLOVÁ, JAROSLAVA; SKOUPÝ, ARNOŠT. *Dějepis 8, Novověk*. Olomouc: Prodos, 1999. s. 35.

²¹ ŽÁK, J. *Co ještě Paříž neřekla*. 1. vyd. Brno: Jota, 2004. s. 147.

1.2.3 Čas revolucí

Již zmiňovaný útulek a hlavně věznice Salpêtrière sehrála za doby revoluce svoji roli. Bohužel je to jakási černá ovce revoluce. Minulost, kterou by Francouzi nejradši nechali pěkně pod pokličkou. Minulost, která je ale pro Francii právě tak patřičná. A co pro Francii, především pro levý břeh v Paříži. Tento živý organismus má svůj jing a jang.²² Neustále se prolínající dobro a zlo. A ve věznici *Salpêtrière* se projevila stinná stránka revoluce. Psalo se 3. září 1792 a do *Salpêtrière*, kde tou dobou bylo vězněno 274 žen, vnikl ozbrojený dav asi 250 mužů, především kriminálních a pasáků. Nežli stihli dívkám ublížit, dorazila vojenská garda a dav se rozutekl. 187 žen bylo osvobozeno. Druhý den se bohužel rozrušený dav vrátil, po tom, co zavraždil 174 mužů a dětí v sousedním Bicêtre, přišel si pro ženy. Tehdejší ředitel Domney sice požádal o pomoc starostu Paříže, ten však nebyl k zastizení a volání nebylo vyslyšeno. Muži na základě seznamu trestů žen začali jednu po druhé soudit. Nešlo však o soud spravedlivý. Většina žen byla týrána, znásilněna a posléze zabita. K těmto skutkům se vyjádřila vlastenka a velká přívrženkyně revoluce madam Rolandová „*Neumíte si ani představit všechny detaily této výpravy, brutálně znásilněné ženy pak tito tygři roztrhali na kusy, ozdobili se jejich střevy a začali požírat krvavé kusy lidského masa. Dobře víte, s jakým nadšením jsem revoluci přivítala, ale teď se za ni stydím! Tito zločinci ji pošpinili. Taková revoluce je odporná!*“²³ Po takovéto krutosti dostala Salpêtrière šanci napravit si reputaci. V 19. století se stal celý komplex uznávanou nemocnicí, kde se zrodila moderní francouzská neurologie, psychiatrie a kardiologie.²⁴

Velká francouzská revoluce, ale dostála i svých původních záměrů, které se týkaly rovnoprávnosti a svobody každého občana Francie a tak zahájila velké sociální a institucionální reformy. Byla vydána Deklarace práv člověka a občana, byla zrušena privilegia šlechty a duchovenstva a vyhlášena zásada rovnosti všech lidí v jejich právech.

Vznikly politické kluby, z nichž byly nejsilnější jakobíni v čele s Maxmiliem Robespierrem. Ten měl velký podíl na tom, že průběh revoluce se vymknul kontrole a nastalo období teroru, kdy pod gilotinou skončilo mnoho hlav.²⁵ Robespierre poslal pod

---

²² Jing a jang – dle čínské filosofie, dvě navzájem opačné a doplňující se síly.

²³ ŽÁK, J. *Co Paříž zatajila*. 1. Vyd. Brno: Jota, 2005. s. 86.

²⁴ Srov. Tamtéž, s. 86.

²⁵ Srov. TRAPL, M.; TRAPLOVÁ, J.; SKOUPÝ, A. *Dějepis 8, Novověk*. Olomouc: Prodos, 1999. s. 48.

gilotinu i svého přítele Desmoulinse²⁶ a velkou osobnost revoluce Dantona²⁷. Některými může být uznáván za své činy, přece jen navrátí lidu odvahu a čest, jinými může být zatracován. Rozdílné názory na Robespiera mají i přední francouzští historikové. Albert Mathiez se o Robespierrovi vyjadřuje takto „*Milujeme Robespiera, protože se nebál postavit čelem, když to bylo nutné, obecně rozšířeným předsudkům, milujeme ho, protože opakoval pravdu a nenechal se odradit (...), vždyť ze všech vlád ta demokratická se prosazuje nejméně snadno, protože vyžaduje oddanost veřejnému blahu, jinak řečeno ctnosti, (milujeme ho), že šel příkladem (...). Milujeme Robespiera, protože ztělesnil revoluční Francii v tom, co v ní bylo nejvznešenějšího. Milujeme ho za poučení z jeho života a za symbol jeho smrti.*“²⁸ Rozdílný názor má historik Pierre Chaunu „*Myslím, že Robespierre byl vyneset souhrou okolností na úroveň odpovědnosti, která přesahovala jeho schopnosti. Pociťuji jen odpor ke všemu, co představoval, k vládě teroru, kterou vykonával a kterou nic neomlouvá (...). Nešlo o člověka vrozeně odporného (...). Nebyl zkrátka monstrum, ale stal se jím (...). Pokud jde o jeho kult ctnosti, raději jej nepřipomínám, abych mu nepřítížil.*“²⁸ On sám prohlásil „*každý člověk, který povstane, aby hájil věc lidu a veřejnou morálku, bude zasypán potupou a pošklebován darebáky. Každý přítel svobody bude vždy postaven mezi povinnost a pomluvu, a ti, kdož nebudou moci býti obviněni, že zradili, budou obviněni ze ctižádosti, jejich poctivost a zásadovost bude srovnána s mocí tyranství a násilí, jejich důvěra a úcta bude důvodem k pronásledování...*“²⁹

V nastávajících letech se Paříž zmítala v neustálých revolucích a změnách systémů vlády. Vždyť od Velké francouzské revoluce, tedy od roku 1789, se ve Francii vystřídalo pět republik, dvě císařství a tři typy královské moci. Občané svoji nespokojenost dávali stále najevo. Velkou roli sehrála Latinská čtvrť se svými studenty, kteří stavěli barikády snad za každé revoluce. A ne jen za revoluce, ale i později pokud chtěli vyjádřit svůj nesouhlas a bouřili se. To však už patří do 20. století.³⁰

---

²⁶ Camille Desmoulin (1760–1794) – byl francouzský právník, žurnalista a čelný představitel Velké francouzské revoluce.

²⁷ Georges Danton (1759–1794) – byl francouzský právník a politik, který se stal vůči osobností rané fáze Velké francouzské revoluce.

²⁸ *Tvůrci světových dějin, Od Francouzské revoluce po začátek 20. století, od r. 1789 do r. 1914.* 1. vyd. Bratislava: Mladé léta, 2003. s. 20.

²⁹ HOTMAR, J. *Rendez-vous s Paříží.* 1. vyd. Odeon, 1988. s. 34.

³⁰ Srov. ŽÁK, J. *Co ještě Paříž neřekla.* 1. vyd. Brno: Jota, 2004. s. 121.

1.3 Období moderních dějin

Toto období je období velkých změn. S trochou nadsázky lze dějiny Paříže rozdělit na Paříž před Haussmannem a Paříž po Haussmannovi. Poté co se Paříž stala světově uznávanou metropolí, její další vývoj v „*metropoli 20. století*“ nastal proměnou čtvrti Montparnasse. S rozvojem dopravních prostředků se cestování stalo novým trendem a Paříž jedním z nejnavštěvovanějších měst na světě.

1.3.1 Haussmannův vliv

V roce 1851 je ve Francii u moci císař Napoleon III. a přemýšlí o zásadní změně Paříže. Jeho přání zní „*Vytvořit opravdové památníky císařství a skoncovat se skrývačkami revolucionářů*“³¹ Zmodernizováním Paříže je pověřen George Eugène Haussmann³², který byl v roce 1852 jmenován pařížským prefektem.

Před Haussmannem stál těžký úkol, přeměnit Paříž na světovou metropoli. Mezi hlavními cíli byla proměna ulic. Jejich stav byl stále ještě katastrofální. Byly úzké, špinavé a nepřehledné. Jejich transformace měla především zlepšit hygienu města, zkvalitnit dopravu a zabránit revolucionářům stavět barikády. V neblahém stavu se nacházelo i mnoho budov v centru Paříže. Haussmann, leč měl velkou úctu ke svému rodnému městu, při přestavbě se rozhodl k razantnímu kroku a zbouřil značnou část centra Paříže. Nechal odstranit okolo 25 000 domů, aby později nechal vystavět zhruba 40 000 domů.³³ Vybuřoval zdánlivě stejné budovy, které působí honosně se svými balkóny, francouzskými okny, klepadly a kamennými dekoracemi, které ale při blízkém zkoumání odhalí bezpočet variací. Další architekti pokračovali ve výstavbě tohoto typu budov až do 40. let dvacátého století. Místo změtí ulic vytvořil široké bulváry s alejemi stromů. Zavedl kanalizační síť, rozvod vody a plynu a postaral se i o osvětlení ulic plynovými lampami. Na levém břehu Seiny tak vznikly nové bulváry *Saint-Germain*, *Saint-Michel* a *Raspail*. Starověký vzhled s klikatými uličkami si zachovaly pouze čtvrti Montmartre na pravém břehu a Latinská čtvrť na levém břehu Seiny.

---

³¹ HOTMAR, J. *Rendez-vous s Paříží*. 1. vyd. Odeon, 1988. s. 68.

³² Viz příloha č. 1 – obrázek č. 1 Baron Hausmann.

³³ Srov. PATBERGOVÁ, M. *Paříž – umění a architektura*, Praha: Slovart. s. 182.

Hausmann také nechal zbourat poslední hradby, které obepínaly Paříž kolem dokola již od středověku, pouze s narůstajícím počtem obyvatel se stále hradby bouraly a stavěly nové. Hradby sloužily k ochraně města a k ohrazení území pro vybírání daní. Rozdělovaly též Paříž a její předměstí. Poslední hradby nahradil bulvár périphérique, který určuje vnitřní a vnější Paříž.

Hausmann byl v přestavbě Paříže razantní. Byl to opravdu obdivuhodný muž, hlavně jeho přesností a tempem, které nastavil k proměně jeho rodného města. Pomocníkem při přestavbě mu byl zákon o vyvlastňování, který připravil on sám a jenž umožňoval rychle a bez zbytečné byrokracie vyvlastnit soukromý majetek.

Po přestavbě rapidně stouply nájem v centru Paříže, rozdíl mezi vrstvami obyvatel se značně prohloubil a Paříž se rozdělila na a bohaté buržoazní centrum a západ a na chudý sever a východ, viz tabulka č. 1. Řadová číslovka znamená číslo městského obvodu, tučně jsou označené obvody ležící na levém břehu Seiny v Paříži.

Tabulka č. 1 Rozdíly v nájmu v jednotlivých čtvrtích

	Lepší čtvrti	(v sestupném pořadí)		Chudé čtvrti	(v sestupném pořadí)
8.	Champs-Élysées	1 025 F ročně	19.	La Villette	75 F ročně
	Madeleine	694 F ročně	15.	Grenelle	75 F ročně
	Europe	677 F ročně	19.	Amérique	74 F ročně
	Roule	640 F ročně	19.	Combat	73 F ročně
9.	Chaussée d'Antin	577 F ročně	20.	Belleville	67 F ročně
7.	Invalides	534 F ročně	15.	Javel	65 F ročně
16.	Bassins	478 F ročně	15.	Santé	65 F ročně
1.	Place Vendôme	456 F ročně	20.	St-Fargeau	64 F ročně
9.	St-Georges	448 F ročně	20.	Père-Lachaise	59 F ročně
7.	St-Thomas-d'Aquin	435 F ročně	20.	Charonne	58 F ročně
17.	Monceau	434 F ročně	13.	Gare	55 F ročně
			13.	Maison-Blanche	55 F ročně

Zdroj: *Annuaire Hachette-Paris*, Paříž, Hachette, 1897, s. 131.³⁴

³⁴ CHARLE, CH. *Paříž na přelomu století, kultura a politika fin de siècle*. 1. vyd. Brno, 2004. s. 44.

Hausmannova přestavba samozřejmě kromě kladných ohlasů přinesla i ty záporné. Mezi hlavní odpůrce proměny se řadil spisovatel Émile Zola³⁵. Zola si všímal negativ, která touto proměnou dopadala na hlavní město Francie. Vzrostl počet prostitutek a mnoho obyvatel bylo nuceno vystěhovat se z centra Paříže, což prohloubilo propast mezi „bohatými a chudými občany“. Také jednotvárnost pařížských bulvárů nastolila otázku, zda je to stále ta okouzující Paříž nebo jestli její krása nebyla zbořena spolu s početnými budovami?

1.3.2 Montparnasse a jeho proměna ve 20. století

Dříve než byl vybudován bulvár Montparnasse, býval na tomto místě pahorek, který se jmenoval po řeckém pohoří: Parnas. V řecké mytologii bylo pohoří považováno za sídlo Apollona a múz – tedy básnické inspirace. Název pahorek dostal, protože na něj chodili studenti z nedaleké Latinské čtvrti a recitovali básně svým dívkám, aspoň tak se to říká. Pahorek byl v rámci nové výstavby srovnán, ale jeho název, ve francouzštině Mont Parnas, byl přenesen na bulvár Montparnasse, který tu vzniknul.

Historik Jean-Paul Crespelle napsal *„Člověk je v pokušení si myslet, že Montparnasse se vynořil z nicoty krátce před rokem 1914 a že se rozsvítil jedním rázem, aby se stal majákem, jehož světlo přivábí všechny tažné ptáky umění. Krásný příběh! Ale věci tak jednoduché nejsou.“*³⁶

Montparnasse, tato čtvrť a především trojúhelník, který tvořily hospody *La Rotonde*, *Le Dôme* a *La Coupole* se staly populární začátkem 20. století. Čtvrť měla ideální podmínky pro umělce. Mohli tu sehnat levné ubytování i pronájem ateliérů. Montparnasse byl lákadlem nejen pro Francouze, ale i pro mnoho zahraničních umělců, nejen z evropských států, ale i ze Spojených států amerických. Paříž oproti Americe dávala prostor umělcům svobodně se vyjadřovat.

S podivem pro mnohé toto místo, které tak přálo zrodu umění a jeho šíření, se dočkalo nečekané proměny v horu laminátu a skla. V roce 1972 tu vznikla nejvyšší budova na světě své doby *Tour Montparnasse*³⁷, která trčí do výše 210 metrů a působí jako maják

³⁵ Émile Zola (1840-1902) – přední francouzský spisovatel, představitel naturalismu.

³⁶ ŽÁK, J. *Co Paříž zatajila*, 1. Vyd. Brno: Jota, 2005 s. 97.

³⁷ Viz příloha č. 1 – obrázek č. 2 Tour Montparnasse.

na širém moři. Věž kromě kanceláří skrývá i nové montparnasské nádraží, obrovské podzemní parkoviště, obchodní centrum, restaurace, přistávací plochu pro helikoptéru a vyhlídku pro každého. Paříž zase chtěla ukázat, že je to město, které se nebojí velkých změn a stále dává prostor novému umění. I tato proměna Paříže byla velmi těžce přijímána širokou veřejností a dodnes je pro mnoho lidí Tour Montparnasse „*hanbou*“ Paříže.³⁸

1.3.3 19. a 20. století

Po francouzských revolucích bohužel nepřichází čas klidu a stability, ale naopak Francie musí roku 1870 čelit prusko-francouzské válce, kterou neustojí a musí kapitulovat. Ocitá se v 3. republice, ale jak už se stalo zvykem, francouzský lid se rozhodl jednat. V Paříži je 28. března 1871 vyhlášena Komuna, která se hlásila k jakobínským principům z roku 1793. Začínají další boje. Pro Paříž nelichotivý čas, kdy jsou zakládány četné požáry, které ničí kulturní dědictví města. Nakonec je 28. května Komuna potlačena.

K značné nerovnováze v zemi přispěla tzv. „*Dreyfusova aféra*“. Alfréd Dreyfus byl židovský důstojník, který byl v roce 1894 zatčen za údajnou špionáž ve prospěch Německa. Proces byl naprostou fraškou s neskryvaným antisemitismem. Dreyfus byl odsouzen k deportaci na Ďábelské ostrovy ve francouzské Guyaně. Velkým obhájcem Dreyfuse se stal Émile Zola, který uveřejnil otevřený dopis francouzskému prezidentovi Felixi Fauremu *J'accuse!* (Žaluji!). Zola byl za tento dopis odsouzen k jednomu roku vězení, před kterým uprchl ze země. Francie se rozdělila na dva tábory – pro či proti Dreyfusovi. Na stranu Dreyfuse se vedle Zoly stavilo mnoho známých osobností mj. Anatole France, Marcel Proust. Nakonec byla odhalena Dreyfusova nevinna a skutečný viník Walsin-Esterházy uprchl do Anglie. Dreyfus byl v roce 1899 dopraven do Francie, jeho proces byl obnoven, ale překvapivě byl znova odsouzen. To vyvolalo velkou vlnu nepokojů i za hranicemi Francie. Pro uklidnění široké veřejnosti, francouzský prezident Émile Loubet udělil Dreyfusovi milost, čímž ale záležitost nebyla stále uzavřena. Dreyfus se snažil o očištění svého jména, a to se mu podařilo až v roce 1906.

I přes politickou nerovnováhu země, se Paříž stává lákadlem pro umělce z celého světa. Ze začátku je to především Montmartre, který si zachoval podobu malého městečka

---

³⁸ Srov. HOTMAR, J. *Rendez-vous s Paříží*, 1.vyd. Odeon, 1988. s. 129.

a nabízel bohatý noční život ve změní kabaretů. Později se umělci začali přemísťovat na Montparnasse.

Paříž byla vzorem i pro Čechy, kteří po rozpadu rakousko-uherské monarchie hledali místo, kde by mohli nabrat inspiraci jak se vymanit z monarchie a získat nezávislost. Mnoho umělců zde načerpalo podněty pro svoje působení v Česku a mnozí zde našli svůj nový domov a usadili se zde až do konce svého života. Seznam všech českých umělců, co zde tvořili, by obsáhl mnoho stran, a tak uvádíme pouze některé. Velmi se zde dařilo malířům Františkovi Kupkovi, Jiřímu Karsovi, Bohumilu Kubišovi, Otakaru Kubínovi, Josefu Šímovi, Toyen a Jindřichovi Štyrskému. Mezi umělce, kteří patřili ve své době k zvučným jménům se řadí Alfons Mucha. Jeho kariéru odstartoval divadelní plakát, který zhotovil pro herečku Sarah Bernhardtovou, a tím i počíná styl Art Nouveau. I když Mucha za svůj pobyt v Paříži zažil i bídu, po jeho proslavení se mu začalo velmi dařit a on se stal pojmem.

19. a 20. století jsou století velké modernizace celého světa. Velké pokroky jsou zaznamenány v dopravě; výstavba železničních tratí a rozvíjející se automobilový průmysl sebou přináší snadnější a rychlejší cestování. Nemluvě o nástupu letadel. I rozvoj kultury a umění šel nezadržitelně dopředu, vynálezem fotografie a zrodem kinematografie dostal nový rozměr. 28. prosince 1895 se uskutečnilo první promítání filmů bratrů Lumièrových v *Grand Café* v Paříži. Paříž je jedním z měst, které se nejvíce objevují ve filmech pro jejich jedinečnou kulisu. Tyto pokroky přispěli k oblíbenosti Paříže, která se řadí mezi nejnavštěvovanější města světa. Davy hemžících se turistů dodávají Paříži ohromující živelnost.

V období světových válek zavládl světem velký pesimismus a kultura a umění zažívají úpadek. Další velká krize ve Francii byla roku 1968 a bývá označována „*Mai 68*“. Byla to především vzpoura levicových studentů, kteří se obávali, že po skončení studia nenaleznou práci. Později se k nim přidalo i přibližně 9 milionů dělníků a předních intelektuálů, mezi které patřil i Sartre. Požadovali vyšší platy, lepší studijní podmínky a přezkoumání tradičních hodnot a institucí. Většina nepokojů se udála v Latinské čtvrti jako i noc barikád 10. května 1968, kdy vypukla mezi demonstranty a policií bitva, která si vyžádala stovky zraněných. Tímto se odstartovala stávka, kterou zažehnával tehdejší prezident, významná osobnost Francie, Charles de Gaulle. Přesto po uklidnění situace v roce 1969 Charles de Gaulle odstoupil z funkce prezidenta.

Ve 20. století trefně vystihl Pierre Daninos ducha francouzského lidu, když řekl „*Ti konzervativci, co už dvě poslední století tíhnou tak silně doleva, až se obloukem zhoupí na pravici, ti republikáni, co už přes sto let odmítají království, ale se slzami v očích učí své děti o králich, kteří po tisíciletí budovali Francii, takže ani jejich sebechytřejší pozorovatel by na nich nedokázal najít příznačnější rys než jejich protiklady.*“³⁹

---

³⁹ HOTMAR, J. *Rendez-vous s Paříží*, 1.vyd. Odeon, 1988. s. 144.

2 Umění

V této kapitole je blíže rozvedena specifičnost levého břehu Seiny v Paříži. Je to především jeho umělecká povaha. Nejprve popisujeme jeho vzhled, posléze jeho ducha a na závěr vystihujeme jeho ztvárnění v mnoha uměleckých odvětvích. Nelze uvést rozsáhlý umělecký obraz o levém břehu Seiny v Paříži, ten je podrobnější v knize *Umělecká Paříž, průvodce po stopách spisovatelů, básníků, malířů, hudebníků a bohémů*,⁴⁰ z které bylo čerpáno.

2.1 Obvody levého břehu Seiny v Paříži – charakteristika a architektura

V této podkapitole je vylíčen architektonický ráz města. Levý břeh je rozdělen na jeho obvody: *le Pantéon, le Luxembourg, le Palais-Bourbon, les Gobelins, l'Observatoire, le Vaugirard*. V každém obvodu jsou uvedeny pozoruhodné stavby. Nezaměřujeme se pouze na výčet památek nacházejících se na levém břehu Seiny v Paříži, ale vykreslujeme i charakter každého obvodu.

Obrázek č. 3 – Mapa Paříže

Zdroj: <http://www.paris-sky.com/Paris-map.html>

⁴⁰ Viz seznam použité literatury.

2.1.1 5. obvod – arrondissement du Panthéon

5. obvod patří v Paříži k těm nejstarším. Rozkládají se zde čtvrti: *le Saint-Victor*, *le Jardin-des-Plantes*, *le Val-de-Grâce*, *la Sorbonne*. Ani při rozsáhlé urbanizaci v 19. století nebyl charakter středověkých uliček zničen. Byl zde postaven bulvár *Saint-Michel*, který nijak nenarušuje studentskou atmosféru. Dokonce lze říci, že s početnými knihkupectvími, antikvariáty a bistry je stěžejním místem pro setkávání studentů. Většina pamětihodností je v gotickém stylu. Udržují tak středověkou podobu města. Mezi nejkrásnější patří kostely *Saint-Étienne-du-Mont* a *Saint-Séverin*. Příhodně je zde i *Musée national du Moyen Âge – Thermes et Hôtel de Cluny*. Francouzské národní muzeum soustřeďující se na středověk sídlí v paláci Cluny, kde jsou ruiny římských lázní. Ovšem dominující stavbou v tomto obvodě je *Panthéon*⁴¹, který byl postaven v neoklasickém stylu. Na nábřeží jsou tzv. bukinisty, pařížský unikát. Tito pouliční prodejci, většinou starších knih, ale i pohledů, plakátů a mnoho jiného, své zboží nabízejí v plechových skřínkách lemující břeh Seiny.

2.1.2 6. obvod – arrondissement du Luxembourg

Jak si můžeme všimnout na obrázku č. Mapy Paříže, 6. obvod s 5. obvodem sousedí a i zde je přítomna studentská atmosféra. Nachází se zde jedna z nejvýznamějších škol ve Francii *École Nationale Supérieure des Beaux-Arts*. V bezprostřední blízkosti jsou nejstarší kostelní věž v Paříži z 11. století a velký bulvár *Saint-Germain*. Kromě proslulé čtvrti *Saint-Germain-des-Prés* se zde nacházejí i čtvrti: *le Monnaie*, *l'Odéon*, *le Notre-Dame-des-Champs*. V rue de l'Odéon bylo otevřeno roku 1915 knihkupectví *La Maison des Amis des Livres*, které patřilo Adrienne Monnierové a scházeli se zde přední umělci té doby mj. André Gide, Paul Valéry, André Breton, Guillaume Apollinaire. Podle vzoru A. Monnierové otevřela své knihkupectví i Sylvie Beachová, které nese název *Shakespeare & Company* a soustřeďuje se na americkou a moderní anglickou literaturu.

Nejstarší pamětihodností v tomto obvodě je klášter *Saint-Germain-des-Prés* a druhým největším kostelem v Paříži je kostel *Saint-Sulpice*. Další pamětihodností je *Palais du Luxembourg*, který slouží jako sídlo senátu. Veřejnost si oblíbila přilehlou rozsáhlou

---

⁴¹ Viz příloha č. 1 – obrázek č. 4 Panthéon

zahradu *Jardin du Luxembourg*⁴² v typickém francouzském stylu. Načerpali inspiraci sem chodívali Ernest Hemingway, Denis Diderot, Jean-Jacques Rousseau aj.

Následující budova *Institut de France* je důležitá pro svoji funkčnost. Roku 1805 se zde usídlilo pět francouzských akademických ústavů mezi nimiž i francouzská akademie. Ta vznikla na popud kardinála Richelieu již v roce 1635, ale ze začátku neměla kde sídlit a tak se členové akademie scházeli v soukromí. Později jim byly nabídnuty prostory paláce kancléře Séguiera a posléze dokonce část Louvru. V budově koleje čtyř národů sídlí dodnes.

Akademie vznikla pro udržování čistoty francouzského jazyka. Jazyk schopný zachytit pojmy z oblasti umění a vědy. První vydání slovníku se uskutečnilo v roce 1694. Akademie má již od začátku čtyřicet členů, a protože jsou voleni do své funkce doživotně, říká se jim „čtyřicet nesmrtelných“. Členství v Akademii se nelze vzdát. V čele Akademie stojí protektor „protecteur“. Prvním protektorem byl samozřejmě kardinál Richelieu. Později jim byl i Ludvík XIV. a po něm se v čele Akademie střídali všichni následující králové, císaři i prezidenti. Členem Akademie byl i Alexandre Dumas ml., Jean Racine i básník Alfred de Musset.

Ostatní akademie – Akademie písemnictví a krásné literatury, Akademie přírodních věd, Akademie výtvarného umění a hudby tzv. „*Beaux Arts*“ a Akademie morálních a politických věd. Zdejší kaple je velkou zasedací síní, kde se konají shromáždění jednotlivých Akademií a celého Institutu, volí se zde nástupci zemřelých členů a slavnostně přijímají noví členové. Členi – mj. Victor Hugo, Jean Cocteau, Eugène Ionesco. V Institutu se nachází i Mazarinova knihovna, která dnes soustřeďuje především díla z oboru francouzské historie.

2.1.3 7. obvod – arrondissement du Palais-Bourbon

Tento obvod je již velmi vzdušný a to především díky rozsáhlým otevřeným travnatým prostranstvím – Esplanáda před *Invalides*⁴³ a Martova pole u Eiffelovy věže. Tam se také nachází *École Militaire*, která byla stavěna podle vzoru Invalidovny. Škola dodnes poskytuje vysokoškolské vojenské vzdělání. Nalezneme zde čtvrti: *le Saint-*

⁴² Viz příloha č. 1 – obrázek č. 5 Jardin du Luxembourg.

⁴³ Viz příloha č. 1 – obrázek č. 6 Dóm Invalidovny.

Thomas-d'Aquin, les Invalides, l'École-Militaire, le Gros-Caillou. Za zmínku určitě stojí *Musée d'Orsay*⁴⁴, kde jsou vystaveny umělecké sbírky druhé poloviny 19. století, tedy především sbírky impresionistů. Nejedná se pouze o sbírky obrazů, ale jde o zaznamenání rozsáhlejšího okruhu umění včetně uměleckých řemesel, fotografií, které zaznamenali v 19. století velký rozmach. Nachází se tu i *Musée Rodin*. V *Palais Bourbon – Assemblée Nationale* sídlí Francouzské národní shromáždění, což je dolní komora francouzského parlamentu.

2.1.4 13. obvod – arrondissement des Gobelins

Novější obvod, který je hodně industriální. Najdeme zde *Hôpital de la Salpêtrière*⁴⁵, o které jsme již hovořili. Tento obvod je známý především *Manufacture des Gobelins* a moderní přestavbou. Nejprve byla vybudovaná čtvrť *Les Olympiades* s výškovými budovami. Posléze čtvrť *Paris Rive Gauche* s budovou národní knihovny *Bibliothèque nationale de France*. Jsou zde čtvrti: *Salpêtrière, Gare, Maison-Blanche, Croulebarbe*.

2.1.5 14. obvod – arrondissement de l'Observatoire

Další z novějších obvodů, kde jsou čtvrti: *Montparnasse, Parc-de-Montsouris, Petit-Montrouge, Plaisance*. V tomto obvodu se nachází hřbitov Montparnasse, kde jsou pochováni známé osobnosti J.P. Sartre se Simone de Beauvoir, Ch. Baudelaire, Tristan Tzara, Alfréd Dreyfus aj. Ve čtvrti *Montparnasse* se roku 1900 konala světová výstava a byl postaven pavilon nesoucí název „*La ruche*“ (překlad- úl). Později sloužil pavilon jako levná ubytovna, kam se přemístilo mnoho umělců a vznikla tu tzv. „*école de Paris*“ (překlad – pařížská škola). Tento název byl používán pro komunitu umělců, kteří tvořili na začátku 20. století a jejich společným rysem bylo pouze zapálení do svého oboru a jejich osobitý styl každého jedince. Pod vedením prefekta Haussmanna byl v tomto obvodě vybudován rozsáhlý park *Montsouris* v anglickém stylu. Stal se velice oblíbený u umělců. Především zdejší zahradní restauraci *Pavillon Montsouris* navštěvoval mj. J. P. Sartre se Simone de Baeauvoir.

---

⁴⁴ Viz příloha č. 1 – obrázek č. 7 Musée d'Orsay.

⁴⁵ Viz příloha č. 1 – obrázek č. 8 *Hôpital de la Salpêtrière*.

2.1.6 15. obvod – arrondissement de Vaugirard

V posledním obvodě, který si představíme, se nachází čtvrtě: *Saint-Lambert, Necker, Grenelle, Javel*. Kromě *Tour Montparnasse* zde není žádné turistické lákadlo. Z pařížských obvodů je tento nejrozsáhlejší a nejlidnatější. Dříve tu byly tovární haly automobilky Citroën. Ty byly nahrazeny moderním rozsáhlým parkem, který nese název zakladatele automobilky André Citroën.

2.2 Vývoj nových uměleckých směrů v Paříži

Mezi přívlastky, které jsou levému břehu v Paříži prisuzovány je přívlastek – umělecký. O tento přívlastek se zasloužili již básníci a umělci ve středověku, ale svůj vrchol slávy si levý břeh užil až v období 19. a 20. století, kdy je zaznamenán rozmach nových uměleckých směrů. Nové směry, na které se zaměříme, nevznikly všechny ve Francii, potažmo v Paříži, ale zvláště v Paříži se těmito uměleckým směrům dařilo v jejich rozvoji. Společným rysem nových uměleckých směrů bylo velké vyniknutí oproti zavedeným zvyklostem. Umělci svým postojem dávali najevo svůj pohled na svět, odtrhávali se od společensky uznávaných forem, témat a způsobů. Přicházeli s odvážnými náhledy na svět a nebáli se jít proti proudu. Paříž byla ideálním místem pro tvoření všeho nového, pro svobodného ducha a bohémský způsob života. Paříž nabízela umělcům rozsáhlou škálu inspirace a prostor pro svobodné vyjádření svého postoje. Přesto, že mohli svobodně vyjádřit svůj názor, nebývali často uznáni a museli čelit velkému náporu kritiky.

V této podkapitole se nejedná o celistvý popis uměleckých směrů, autorka pouze stručně uvádí jejich charakteristiku a hlavní představitele.

2.2.1 Symbolismus – prokletí básníci

Protagonisté symbolismu, tzv. „*prokletí básníci*“ byli průkopníci nových směrů. Společným rysem jim byl chudinský život, závislost na alkoholu a omamných látkách a časté skrývání před věřiteli. Jejich odkaz je doceněn až posmrtně, jejich vliv je nejvíce patrný v devadesátých letech 19. století. Oblíbenou kavárnou, kde se symbolisté scházeli,

byla *Café Voltaire*, která se nacházela na náměstí *Place de l'Odéon* a také kavárna na Montparnassu *Closerie des Lilas*. Mezi prokleté básníky především řadíme Charlese Baudelaira, Jeana Artura Rimbauda a Paula Verlainea. Tito básníci byli velkou inspirací nadcházejícím generacím a odstartovali protiproudou éru.

Charles Baudelaire (1821-1867), pobouřil sbírkou *Květy zla*. Jak sám Baudelaire na adresu této sbírky uváděl, snažil se o hledání krásy tam, kde by to málo kdo čekal. V dílech Baudelaira najdeme mnoho rozporuplností – o přitažlivosti a zároveň odpuzování, zbožnosti a proklínání aj. Inspiraci ke svým dílům nachází mj. i v prostředí pařížské bída.

Velice ojedinělým umělcem byl Jean Arthur Rimbaud (1854-1891), který veškeré své básnické dílo vytvořil mezi 16. a 20. rokem svého života. Nejznámější dílo je báseň *Opilý koráb*. I v ní autor uplatňuje svoji bohatou fantazii. V jeho dílech můžeme již najít touhu po útěku z civilizace, to také učinil a vydal se na dobrodružný život do Afriky.

Symbolista Paul Verlaine (1844-1896), vedl velmi rušný život. Část svého života strávil ve vězení po postřelení svého přítele Jeana Arthura Rimbauda. Po letech strávených ve vězení se uchýlil k víře, ale bohužel opět se vrátil ke své vášni – alkoholu.

2.2.2 Impresionismus

Tento umělecký směr, týkající se především výtvarného umění, přišel s naprosto originálním vyjádřením, do té doby nevídaným. Impresionisté se nedrželi tradičního zobrazení, ale zaměřili se na popis atmosféry daného okamžiku. Jejich náměty se stala především příroda a zábava velkoměsta. Jejich hlavním znakem, byla snaha o zachycení světla a barev. Mezi originální postupy patřilo míchání barvy přímo na plátně a používání fotografií jako předlohu místo skic.

Paříž 19. století měla pouze jednu oficiální výstavu pořádanou státem *Salon des Beaux-Arts*, nazývaný jen Salon, vystavovat zde bylo snem každého umělce. Díla na výstavu vybírala Akademie, která se držela tradic. Uznávala především osvědčená témata a to; historii, náboženství, mytologii. Impresioništi umělci byly stále odmítáni, nejvidentnější to bylo v roce 1863, kdy byl Salon velmi přísný a odmítl tři pětiny obrazů. Tehdejší císař Napoleon III. zakročil a nabídnul odmítnutým umělcům možnost vystavování ve zvláštní sekci nazvané Salon odmítnutých *Salon des Refusés*.

Impresionismu se alespoň dostává podpory od uznávaných intelektuálů jako byly mj. Émile Zola a Guy de Maupassant, kteří se shodují s jejich tématy a motivy, což je patrné i z jejich literárních děl, také popisují současný život Paříže tak jak ho vnímali. Umělci se kvůli odmítavému přístupu odborníků z Akademie, rozhodli v roce 1873 vytvořit společnost „Société anonyme“, aby mohly samostatně vystavovat. Z kavárny Guerbois se impresionisté znali s předním francouzským fotografem Nadarem a svojí první výstavu roku 1874 uspořádali v jeho ateliéru v Paříži. Výstava byla neúspěšná, prodělečná a společnost se poté rozpadla. I přesto se rozhodli umělci konat dalších 7 impresionistických výstav, ta poslední byla roku 1886. Důležitost impresionismu je především v tom, že se jedná o počátek svobodného výtvarného umění, který bourá hranice dané přísnou kontrolou státu. Dnes patří impresionistické obrazy k těm nejobdivovanějším. Následuje ukázka těch nejvýraznějších z nich.

Claude Monet (1840-1926), začínal s malováním karikatur až Eugène Boudin, malíř, který vystavoval i v Salonu a patřil mu Baudlerův obdiv, později přesvědčil Moneta aby upustil od karikatur a začal se věnovat malování krajin. Sám Boudin je považován za předchůdce impresionismu a svůj život zaměřil na malbu v plenéru, malování v přírodě což je převzato z francouzského „*en plein air*“. Tvrdil, že nejlépe se atmosféra okamžiku přenesení na plátno přímo v přírodě, proto i doporučoval Monetovi, aby dokončoval svá díla přímo v přírodě. Obraz Moneta *Ženy v zahradě* byl jeden z prvních experimentů malování v přírodě a je pro další vývoj impresionismu důležitý. Monet prokázal schopnost namalovat sněh, který byl oblíbeným námětem impresionistické poetiky, když vytvořil dílo „*Straka*“. Na adresu této tematiky později Renoir prohlásil „*Bílá v přírodě neexistuje, nad sněhem je obloha. Obloha je modrá. Na sněhu musí být tato modrá vidět.*“⁴⁶

Édouard Manet (1832-1883) na rozdíl od svých kolegů impresionistů patřil k majetným, nepotýkal se s existenčními problémy spojeny s nedostatkem financí. Naopak byl vždy elegantní a na úrovni. Jeho životní inspirací se staly rozdíly mezi chudými a bohatými Pařížany. Snažil se o uznání v Salonech, ale většina jeho prací byla zamítnuta jako i Piják absintu. I jeho známé dílo *Snídaně v trávě* sklidilo velkou kritiku a velmi pohoršovalo. Jeden z jeho rysů – barevné kontrasty. Obraz *Olympie* – již není pochyb, že

---

⁴⁶ BARTOLENOVÁ, S. *Slavné galerie světa, Musée d'Orsay, Paříž*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2006.

je to prostitutka čekající na klienta. Velké pobouření společnosti. S impresionisty nevystavoval a nechtěl být k nim zařazen.

Paul Cézanne (1839–1906) se dvakrát zúčastnil výstav impresionistů, ale zcela k tomuto směru nepatřil. Měl komplikovanou povahu a velice osobitý styl, který se dal těžko přiřadit k některému z uměleckých směrů. Již od školních let přátelil se se Zolou.. Spíše postimpresionismus.

Edgar Degas (1834-1917), obraz *Absint* na tomto obraze je herečka Ellen Andréová a malíř Marcellin Desboutin. Místo *Café de la Nouvelle Athènes*, lokál kde se impresionisté často scházeli. Absint oblíbený nápoj především chudiny v tomto období byl v roce 1915 postaven mimo zákon. V obraze dokonale vystihl atmosféru místa a času. Dva nekomunikující hosty kavárny, nešťastný lidé utápějící svůj žal sklenicí absintu. Další jeho mistrovské dílo je obraz *Orchestr pařížské Opery*. Jde o realistický pohled do tváří hudebníků při hraní na hudební nástroj. Nezvyklé úhly pohledu.

Pierre-Auguste Renoir (1841-1919) jeho slavný obraz *Moulin de la Galette*, jedná se o nejnavštěvovanější lokál na Montmartru. Obraz velmi přesvědčivě vypovídá o příjemné atmosféře v zahradě tohoto podniku. Později se Renoir odkloňoval od impresionismu a navracel se k tradičnímu stylu. Propojení klasického zobrazení postav a impresionistické tahy štětce můžeme vidět v Renoirovo posledním obraze *Koupající se ženy*.

Frédéric Bazille (1841-1870) se narodil a vystudoval medicínu v Montpellier, ale po přesídlení do Paříže a seznámení s Claudem Monetem, Augustem Renoirem a Alfredem Sisleyem se rozhodl, že svůj život zasvětit malování. Bohužel zemřel velmi mladý ve 29 letech v bojích ve francozsko-pruské válce. Už ale v jeho díle *Rodinná schůzka* z roku 1867 předznamenává prvky impresionismu. Na obraze je velmi dobře zaznamenána hra stínů, figury v krajině bylo Bazillovo oblíbené téma.

Alfred Sisley (1839-1899) společně s Claudem Monetem patří mezi ty, kteří nejlépe zachytili plenéru díky tomu, že se jim dařilo přenést na plátno efekty spojené s proměnami oblohy, proměny odrazů ve vodě, světla a stínů na zasněženém poli. Mezi jeho nejvydařenější obrazy patří ty, v kterých zachycuje povodeň z roku 1876, kdy Seina zaplavila Port-Marly.

Vincent van Gogh (1853-1890), neoimpresionismus, se celý svůj život potýkal s nepochopením a životními problémy. Jeho tvorba není čistě impresionická, ale můžeme najít v jeho dílech společné rysy. Za jeho života se prodá pouze jeden obraz.

Impresionismu byl zachycen i v literatuře, především Paulem Verlainem a Andréem Gidem. Další umělce odvětví ovlivněno impresionismem bylo sochařství. Velmi výrazným umělcem byl Augustem Rodin.

Od tehdy téměř neznámých umělců jako Renoir, Cezanne, Picasso aj. si obrazy nakoupily Američanky Gertruda Steinová a Alice Toklasová. V jejich bytě byly stěny hustě posety obrazy a jejich byt se stal kulturním místem, kde se scházelo mnoho umělců.

2.2.3 Surrealismus

Za zakladatele a hlavního protagonistu surrealismu je označován André Breton. Nejprve se přikláněl k dadaismu, později však vytvořil systém propracovaný v odvětví jak literatury, tak i psychologie, filosofie a celkově umění. Své základní myšlenky surrealisté opírali o ideje Sigmunda Freuda. Jednou z metod surrealistů je „psychický automatismus“, což znamenalo, že umělec bez rozumové kontroly zaznamenává přirozený tok svých myšlenek bez cenzury. Jde o nekontrolovatelné stavy své duše, které zaznamenávali i díky užívání drog či halucinacemi. Breton a Eluard prodělali i simulaci delirií a výsledky pokusu zaznamenali v knize *Neposkvrněné početí*. Protagonisté – André Breton, Louis Aragon, Paul Eluard, Jacques Prévert, se scházeli především v kavárnách ve čtvrti Montparnasse v *La Rotonde*, *Le Dôme* a *La Coupole*.

2.2.4 Existencialismus

Existencialismus je velmi pesimistický směr, který je odrazem poválečné nálady společnosti. Jako jedinou jistotu světa označovali smrt. Za svůj úkol si kladli zabránění světu v jeho sebezničení. V Paříži se tento směr vyvíjel především v okruhu J.P. Sartra.

Jean-Paul Sartre (1905-1980), byl francouzský filozof a spisovatel. oceněn Nobelovou cenou, on ji však odmítl a vyjádřil tím svůj postoj k oficiálnímu vyjádření. Sartre tvořil zvláštní, ale velice silnou dvojici s umělkyní Simone de Beauvoir (1908-

1986). I když jejich milenecký vztah trval více než padesát let nikdy nebyli oddáni, nikdy spolu ani nesdíleli společnou domácnost, přesto byli považováni za nerozlučnou dvojici. Podporovali se ve své literární tvorbě a předkládali si svá díla k nelitostné kritice. Sartre byl obdařen výborným smyslem pro humor a tudíž u mladých studentů velmi oblíben, Beauvoir byla spíše přijímaná s rozpaky. Se svými výroky o sexuální rovnosti a popírání existence mateřského instinktu se stala vzorem pro feministky. Oba byli za svého partnerství obklopeni spoustou milenek a milenců, každý z nich se na tuto situaci díval, ale jinak. Zatím co Beauvoir byla velmi žárlivá, Sartre zůstával klidný.

Jejich společný přítel byl Boris Vian, velice nadaný všestranný umělec. Prosadil se jako novinář, spisovatel, básník a hráč na jazzovou trubku. Vianovým posledním románem byla kontroverzní kniha *Naplivu na vaše hroby*, která je plna drsné erotiky a brutální vraždy. Tato kniha sloužila jako předloha ke skutečné vraždě a i když Vian knihu vydal pod pseudonymem, následně jeho autorství bylo odhaleno a musel zaplatit pokutu a kniha byla zakázána. Román přispěl k prohloubení opovržení, které přicházelo z pravého břehu Seiny v Paříži, od buržoazní společnosti, která stěží nacházela pochopení pro bohémský styl života. Otevřením sklepa *Tabou* povědomí o orgiích ve společnosti mládeže v *Saint-Germain* ještě vzkvetlo.

K *Tabou* neodmyslitelně patřila šansoniérka Juliette Gréco, která patřila k Sartrovým přátelům. Byla to velká múza této doby. Pro širokou veřejnost, bylo opovržení věnováno těmto „exotům“, největší lákadlo. *Tabou* se začalo plnit turisty a všelijakými zvědavci až se vytěsnila domácí atmosféra existencialistické rodinné atmosféry. K uzavření *Tabou* přispěli četné stížnosti o nadměrném hluku. Ti to umělci se scházeli především v kavárnách *Café de Flore* a *Deux Magots* a brasserii *Lipp*, které se nachází ve čtvrti *Saint-Germain-des-Prés*. Dle filosofie existencialismu, bytost je nadnesena nad materialismus, vlastnění bytu bylo pro ně známka usídlení a spoutání s hmotným majetkem, proto přebývali ve zchátralých laciných hotelech. V hotelech platil zákaz vaření na pokoji, tudíž ve čtvrti *Saint-Germain* se hojně dařilo bistrům, která nabízela umělcům levné stravování. Ke kavárenskému životu patřilo mnoho cigaret, litry kávy a laciného vína. Svůj postoj dávali najevo i stylem oblečení, kdy u mužů převládala kostka a u žen uplé svetry až ke krku, krátké sukně a baleríny. Po druhé světové válce se u obou pohlaví dostávala do popředí černá barva.

Albert Camus byl také oceněn Nobelovou cenou a na rozdíl od Sartra ji i přijal. Sartre i Camus byli velmi dobře filozoficky vzděláni a jejich literární díla jsou s filozofií úzce spjata. Camus ve svých dílech apeluje na boj proti absurditě. Úděl člověka je smířit se s absurditou světa a bouřit se proti ní. Se Sartrem se rozcházel v otázce politické, kdy Camus odmítal organizované revoluce s odvoláním na již nezdařené mj. Velkou francouzskou revoluci či diktaturu Hitlera. Camus vyzdvihoval individuální revolty a osvobození jedince.

2.3 Levý břeh Seiny v Paříži v umění

Nejen, že v Paříži mohli umělci nasávat inspiraci v početných kavárnách a tvořit svá umělecká díla, ale také samotný levý břeh Seiny v Paříži se stal podmětem k jeho ztvárnění v uměleckých dílech. Jak už bylo zmíněno v Paříži bylo natočeno nespočet filmů. Film *Paris, je t'aime* je složen z povídek, které jsou věnovány jednotlivým obvodům v Paříži. V této kapitole jsou uvedeny pouze některé ukázky z uměleckých odvětví literatury a hudby.

2.3.1 Literatura

Z prózy jsou vybrány ukázky knížek, kde je popisován život na levém břehu Seiny v Paříži. Již zmiňovaný Boris Vian⁴⁷, který byl přímo součástí bohémy levého břehu, vydal knížku *Manuel de Saint-Germain-des-Prés*. Nejedná se o klasického průvodce, ale o humorně laděné dílo o intelektuálním životě pařížské čtvrti v padesátých letech 20. století. V knize je řada ukázek článků z tisku, v kterých je ústředním tématem pohoršené chování bohémů v okolí známých kaváren a sklepů. Vian ve svém díle dále uvádí antologii osobností, které se více či méně účastnili dění ve čtvrti *Saint-Germain-des-Prés*. Kniha také obsahuje výčet ulic z této čtvrti.

Ernest Hemingway, významný americký spisovatel, trávil přerušovaně v Paříži mnoho let a rozhodl se vydat svědectví o svém pobytu v Paříži. Sám uvádí, že záleží na

---

⁴⁷ O Vianovi je zmínka v podkapitole vývoj nových uměleckých směrů - existencialismus.

čtenáři či pojme jeho dílo *pohyblivý svátek* jako popis skutečných událostí či připustí, že autor zapojil svoji fantazii. Pohyblivý svátek je z let 1921-26. Z tohoto díla pochází velmi známá Hemingwayova citace o Paříži:

Jestliže má člověk to štěstí,

Že mohl žít v mládí v Paříži,

Pak ať odjede kamkoli,

Je Paříž až do konce života s ním.

*Protože Paříž je pohyblivý svátek.*⁴⁸

Další knihou je *Kiki, královna montparnassu* od Lou Mollgaard. Román inspirovaný skutečným příběhem umělkyně Alice Pin, která si na začátku své kariéry zvolila umělecké jméno „kiki“. Kiki se pohybovala ve společnosti bohémů její doby a tak se v románu objevuje mnoho známých jmen mj. Tristan Tzara, André Breton, Jean Cocteau a Man Ray.

Z poezie jsou vybrány tři básně od autorů, kteří mají s levým břehem Seiny v Paříži mnoho společného. Každý z nich tam ztrávil jistou část svého života. Jacques Prévert věnoval báseň ulici rue de Seine, která nese stejný název *Rue de Seine*. Je součástí obsáhlé sbírky *Paroles*. Text básně viz příloha č. 2. Rainer Maria Rilke věnoval báseň *Kolotoč* lucemburské zahradě. Text básně viz příloha č. 3. Guillaume Apollinaire napsal ve vězení La Santé báseň *La Santé*. Ve vězení se ocitl poté, co v roce 1911 byl ukraden z Louvru obraz Mony Lisy. Apollinaire byl zde jako podezřelý z krádeže uměleckých předmětů držen několik dní ve vyšetřovací vazbě. Pobyt na něj zapůsobil velmi bolestně. Báseň je součástí sbírky *Alkoholy*. Text básně viz příloha č. 3.

2.3.2 Hudba

Písní, které jsou spojeny s Paříží je nepřeborné množství. Vyšlo i několik knih, kde jsou vybrány ty nejkrásnější z nich. Jedna z knih se jmenuje „*Paris chansons. Les 100 plus belles chansons sur Paris*“ od autorů Patrick Bard a Régine Defordes.

---

⁴⁸ HEMINGWAY, E. *Přes řeku do stínu stromů, Pohyblivý svátek*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1978.

Mezi nejznámější písně patří nostalgická píseň „*Rive gauche*“ od Alaina Souchona⁴⁹, která se zaměřuje především na urbanizaci. Na změny, kterými levý břeh procházel. Text písně, který napsal Souchon, viz příloha č 4. Píseň pochází z alba *Au ras des pâquerretes* z roku 1999.

---

⁴⁹ Alain Souchon (1944-) – francouzský zpěvák a herec

3 Eiffelova věž – fenomén Paříže

Eiffelově věži je věnovaná samostatná kapitola, především pro její nepopíratelnou jedinečnost, díky které patří mezi největší symboly Paříže a nejoblíbenější pamětihodnosti na celém světě. Eiffelova věž byla a je bezesporu velmi propíranou pamětihodností.

3.1 Světové výstavy

19. století je století „Průmyslové revoluce“. Tempo rozvoje průmyslu je velmi vysoké a myšlenka světových výstav s prezentací novinek a podpory státu, jakožto zvýšení prestiže své země, se velmi dobře ujala a ze světových výstav se staly události, které neovlivňovali pouze průmysl, ale měly vliv i na politickou sféru. Za velmi politicky důležitou světovou výstavu se považuje výstava v Paříži v roce 1855, které se zúčastnila i anglická královna Viktorie, čímž přetrhla dobu trvající již od konce stoleté války, kdy na francouzskou půdu nevstoupil anglický vládce.

Francie si byla dobře vědoma důležitosti světových výstav, a proto chtěla na následující výstavě, plánované na rok 1889, zazářit a přijít s něčím neokázalým. Francouzský prezident Jules Grévy zamýšlel jak učinit z této výstavy nezapomenutelný zážitek a nejspíše právě proto byl vybrán návrh Gustava Eiffela s doposud nevídanou stavbou. Tento tah se posléze ukázal jako geniální. Nejdříve pouze k 20 letému životu předurčena Eiffelova věž⁵⁰ se stala neodmyslitelnou součástí Paříže.

3.2 Eiffelova věž „La Tour Eiffel“

Stavba Eiffelovy věže byla zahájena 28. ledna 1887, její dokončení bylo naplánováno před zahájením světové výstavy roku 1889 čímž uvedla stavitele do časové tísně. K jejímu postavení bylo zapotřebí 18 000 dílů, které byly sešroubovány pomocí 2,5 miliónu nýtů. Eiffelova věž patří mezi tzv. příhradové konstrukce, s kterými měl, Gustave Eiffel značnou zkušenost. Jeho zručnost prokázal již při stavbě mostů v roce 1876 se jednalo o most přes řeku Douro u portugalského přístavu Porto a v roce 1884 železniční viadukt přes řeku Truxere. Eiffelovka má 46 pater. Její základy, tedy šestnáct opěrných

---

⁵⁰ Viz příloha č. 1 –obrázek č. 9 Eiffelova věž.

bodů čtyř noh, sahaly do hloubky 14 metrů. Oblouky mezi nosníky mají pouze estetickou funkci. Na 1200 ocelových dílů bylo spojeno bez použití lešení, bylo montováno tzv. letmo za pomoci 1 050 864 nýtů. Až do roku 1941 byla nejvyšší stavbou světa. V roce 1969 byla věž prohlášena za historickou památku.

3.3 (Ne)přijetí Eiffelovy věže

Gustave Eiffel přišel se zcela originálním nápadem, který doposud nebyl k vidění. Jeho návrh byl velmi odvážný, ale překvapivě ze strany odborné veřejnosti byla Eiffelova věž přijata kladně. Horší to bylo s širokou veřejností, která odmítala Eiffelovu věž především z estetických důvodů. Protest proti postavení Eiffelovy věže podepsalo na 300 architektů, spisovatelů, malířů, sochařů a ostatních odpůrců. Mezi nimi se objevila tak zvučná jména jako Émile Zola či Guy de Maupassant. Maupassant na adresu Eiffelovy věže uvedl, že se jedná o „*d'ábelský podnik kotláře, posedlého velikáštvím*“⁵¹.

14. února 1889 byl uveřejněn pamflet v časopise *Le Temps*, kde umělci uváděli „*My spisovatelé, malíři, sochaři a architekti, vášniví milovníci dosud neporušené krásy Paříže protestujeme (...) proti postavení nepotřebné a příšerné Eiffelovy věže v srdci našeho hlavního města (...) Abychom pochopili, co vidíme vyrůstat, je nutné si na okamžik představit směšnou věž vzbuzující závratě, která nad Paříží ční jako obrovský, ponurý tovární komín, je potřeba si představit, jak ponižuje všechny naše monumenty, zmenšuje všechny naše stavby, až se v tomto hrůzném snu ztratí.*“⁵²

Po otevření Eiffelovy věže se všeobecné mínění změnilo. Od té doby je jí věnováno mnoho básní, je častou kulisou filmů, vyobrazilo ji mnoho malířů a zachytilo ji velmi fotografů. V příloze č. 5 je vybraná ukázková báseň od Maurice Carêma věnovaná Eiffelovy věži.

---

⁵¹ FIALA, V. *Umělecká Paříž, Průvodce po stopách spisovatelů, básníků, malířů, hudebníků a bohémů*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2010. s. 19.

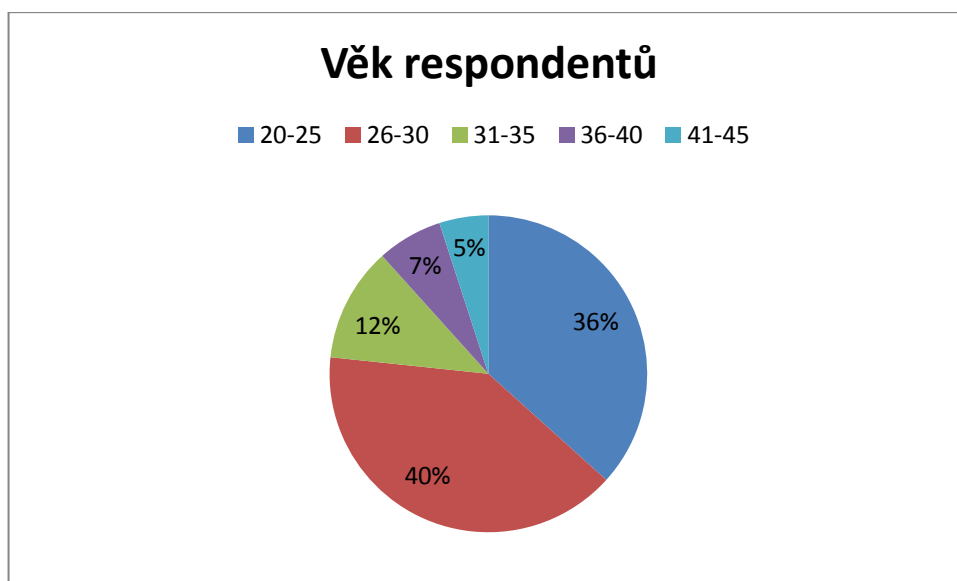
⁵² Tamtéž.

4 Dotazník

Pro nastínění povědomí o pojmu *levý břeh Seiny v Paříži*, byl sestaven jednoduchý dotazník formou 7 krátkých otevřených otázek, některé obsahují ještě doplňující otázky. Dotazník je zaměřen na tři základní skupiny. Skupiny si blíže popíšeme a nadále budou v práci označovány jako první, druhá a třetí skupina. První skupinu tvoří Pařížané, u kterých je míra informovanosti o diskutovaném tématu očekávána nejvyšší, vzhledem k jejich potencionálnímu každodennímu kontaktu s tématem. Druhá skupina pokrývá rozsáhlejší oblast, čítaje ostatní Francouze a cizince žijící ve Francii. Skupina je zařazena pro utvoření představy, jaké rozdíly v znalostech reálií Francie jsou mezi Francouzi a Čechy. Poslední skupina jsou čeští studenti a lektori francouzského jazyka, kterým je tato práce víceméně určena, a proto je pro průzkum skupinou klíčovou. Každá skupina je zastoupena 20 respondenty.

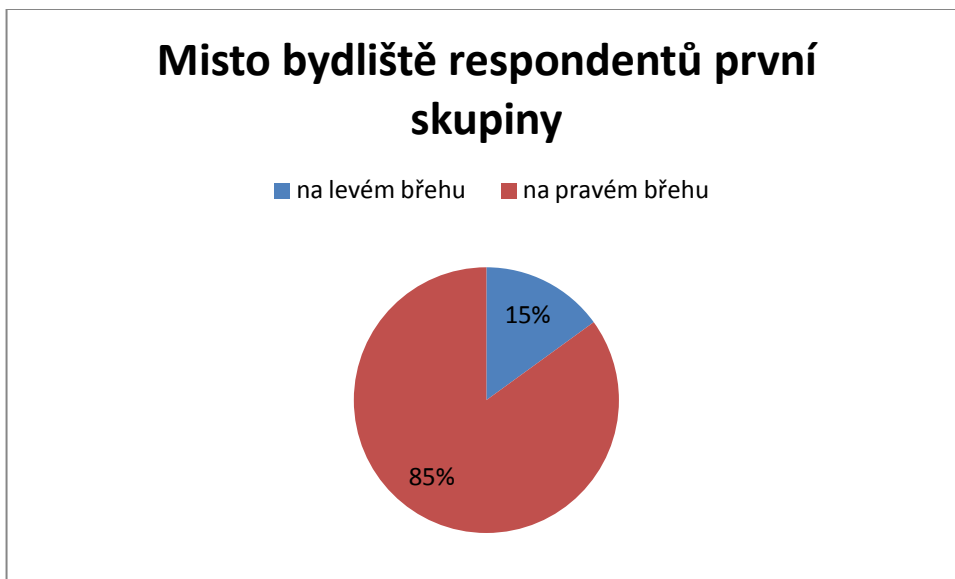
Pro získání obecných informací o respondentech, jsou v dotazníku položeny otázky ohledně věku, dosaženého vzdělání a místa bydliště respondentů. Vzdělání respondentů se ve všech skupinách shoduje. Jedná se o osoby s vysokoškolským vzděláním nebo o studenty vysokých škol. Věk respondentů uvádíme v následujícím grafu 1, který je společný pro všechny skupiny.

Graf 1. Věk respondentů.

Ohledně místa bydliště věnujeme pozornost především první skupině, u které je tento fakt pro průzkum zajímavý, a to zda respondenti bydlí na levém či pravém břehu Seiny v Paříži. Tato skutečnost je uvedena v následujícím grafu 2.

Graf 2. Místo bydliště respondentů první skupiny.

Kompletní dotazník, který byl stejný pro všechny skupiny, je přiložen v příloze, kde jsou spolu s ním i tři ukázkové již zodpovězené dotazníky.

V následujících sedmi podkapitolách je uvedeno shrnutí odpovědí na každou otázku. V některých podkapitolách jsou uvedeny nejzajímavější názory dotazovaných.

4.1 Latinská čtvrt

Otázka „*Co se Vám vybaví, když se řekne „Latinská čtvrt“?*“ náleží k těm otázkám, o kterých dotazovaní byly schopni podat rozsáhlé informace, nehledě na to, o kterou skupinu dotazovaných se jednalo. Téměř shodně všichni uváděli, že se jedná o studentskou čtvrt', kde je mnoho známých univerzit, mezi nimiž Sorbonna. Podrobnější informace však již uváděli jen dotazovaní z první skupiny. Podávali podrobnější charakteristiku této čtvrti

především její dnešní podobu mj. početnost turistů, barů, knihoven, řeckých bister. Uváděli nejznámější památku této čtvrti, již v této práci zmiňovaný, *Pantheon*. Vcelku dobré povědomí mají o historii této čtvrti, ať už se jedná o skutečnost, že jde o jednu z nejstarších částí Paříže nebo celkem nedávné události označované jako „mai 68“ o kterých byla zmínka v kapitole historie. Na základě odpovědi na tuto otázku lze říci, že latinská čtvrť patří k nejznámějším částím levého břehu. S ohledem na celý dotazník, pro třetí skupinu se jedná o nejdůležitější část levého břehu, která pro mnohé byla jediná, kterou byly schopni označit jako součást levého břehu.

4.2 Levý břeh Seiny v umění

Na otázku „Znáte nějaké umělecké dílo inspirované levým břehem Seiny v Paříži?“ odpověděl pouze jeden Čech kladně. Jirka⁵³ uvedl „*Průvodce po Saint-Germain-des-Prés od Borise Viana, četl jsem, ale pouze českou verzi.*“ U druhé skupiny převládala píseň od Alaina Souchona, kterou znala téměř třetina dotazovaných v této skupině.

Díky odpovědi Freda⁵⁴ z první skupiny, můžeme zařadit mezi umělecká díla ovlivněná levým břehem Seiny v Paříži i vůni od Yves Saint Laurent s patřičným názvem „*Rive gauche*“. Tato vůně existuje pro ženy i muže a zde je jejich popis: pro muže „*Rive Gauche pour homme est une rupture assumée où l'homme emprunte aux habits de la femme Rive Gauche comme pour mieux affirmer sa force et sa sensualité. L'homme Rive Gauche sait conjuguer l'élégance, la puissance et la sensualité dans une force vitale, rassurante mais sauvage. L'esprit de l'indépendance, l'esprit d'une élégance puissante, classique et sans tabou. Une élégance libérée dans une fougère boisée qui reprend les codes et couleurs emblématiques du parfum Rive Gauche. Avec Rive Gauche, l'homme semble mieux se connaître. Revenir vers lui, vers son essence. Il sait accepter l'autre, en faire une part de lui-même pour mieux dialoguer. Une absolue masculinité dans une impertinence savamment orchestrée qui permet à l'esthète de cohabiter avec sa facette rebelle.*“⁵⁵ a pro ženy „*Rive Gauche, c'est un état d'esprit, une attitude, un style de vie. Un parfum d'avant-garde, unique, pour une femme indépendante et imprévisible. Une harmonie florale*

---

⁵³ Jirka – 32 let, bydlí v Praze a již 7let je lektorem francouzského jazyka.

⁵⁴ Fred – 29 let, bydlí v Paříži.

⁵⁵ <http://www.sephora.fr/Homme/Parfum/Tous/Rive-Gauche-pour-Homme-Eau-de-toilette/P711023;jsessionid=4DA9969F1443AFAB4E98DDD10E70A609.wfr3e>

*aldéhydée. Aldéhydes - Rose - Mousse-Vétiver. Un envol vif et fusant. Un caractère fleuri et épanoui. Une structure boisée, chaude et profonde.*⁵⁶

V odpovědích první skupiny nebyla uvedena jiná díla kromě již výše zmíněných, a téměř polovina žádné dílo neuvedla. Sami však byly touto skutečností zaskočeni.

4.3 Osobnost levého břehu

Nejčastější odpověď na otázku „*S jakou osobností si spojíte čtvrť Saint-Germain-des-Prés?*“ byla – s J. P. Sartrem. A to především v první a druhé skupině. Povědomí francouzů o působení J. P. Sartra na levém břehu Seiny v Paříži bylo zřejmě větší než u českých studentů. Ti nejčastěji nechali otázku nezodpovězenou. Obecně vedle Sartra byly uvedeni: Boris Vian, Beauvoir, James Joyce⁵⁷, Sylvia Beach, Kiki, Serge Gainsbourg⁵⁸.

4.4 Eiffelova věž

Ohledně Eiffelovy věže byly položeny dvě zcela odlišné otázky, které se doplňují. Za první „*Jak vnímáte Eiffelovu věž?*“ a za druhé „*Umíte si představit Paříž bez ní?*“. Na první otázku byly odpovědi téměř shodné. Eiffelovu věž většina respondentů vnímá jako krásný symbol Paříže. Pouze první skupina často vyzdvihovala její večerní osvětlení. I když u druhé a třetí skupiny někteří dotazovaní uváděli, že v Paříži nikdy nebyly, uváděli, že si Paříž bez Eiffelovy věže představit nedokážou. Tuto skutečnost můžeme chápat tak, že Eiffelovu věž vnímají jako ikonu Paříže, která je v široké veřejnosti velmi zakořeněna. Nadruhou stranu někteří respondenti odpovídali velmi podobně jako Mélanie⁵⁹, která uvedla „*Myslím si, že Eiffelova věž je krásná, unikátní stavba, především v noci. Navštěvuji ji pouze s přáteli, kteří přijedou do Paříže jako turisté. A ano, umím si představit Paříž bez Eiffelovy věže.*“.

---

⁵⁶ <http://www.sephora.fr/Parfum/Parfum-Femme/Tous/Rive-Gauche-Eau-de-toilette/P29305>

⁵⁷ James Joyce (1882– 1941) – irský spisovatel, působil i v Paříži

⁵⁸ Serge Gainsbourg (1928–1991) – francouzský skladatel, zpěvák, herec a režisér.

⁵⁹ Mélanie – 30 let, bydlí v Paříži.

4.5 Charakteristika levého břehu Seiny v Paříži

Co se týče charakteristiky levého břehu Seiny v Paříži, byla položena otázka „*Jak by jste popsali charakter levého břehu v bodech?*“. Pro všechny skupiny společně byl nejopakovanější rys – intelektuální. S dalšími body se již skupiny lišili. První skupina všeobecně uváděla mnoho charakteristik nebo jakýkoliv symboly. Např. turistický, historický, studenti, politické zázemí, čistota. U první skupiny se několikrát objevil názor, že levý břeh Seiny v Paříži je méně populární než pravý břeh. Druhá skupina kromě charakteristiky intelektuální odpovídala – bohémský, umělecký, kulturní centrum. U třetí skupiny bylo časté opakování *Tour Montparnasse*, nejspíše pro jeho nepřehlédnutelnost. Vícekrát byla uvedena i *La Tour Eiffel*.

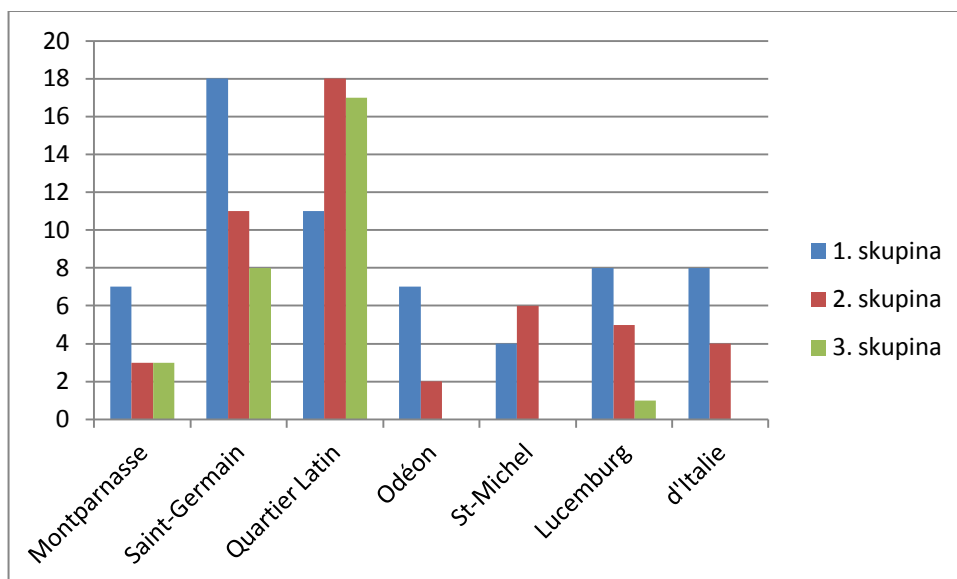
4.6 Rozdělení Paříže

Ohledně rozdělení Paříže byly položeny otázky „*Vnímáte dnes rozdíl mezi pravým a levým břehem Seiny v Paříži? Pociťujete jiné rozdělení Paříže? Pokud ano na které části/čtvrti?*“. U této otázky druhá a třetí skupina odpovídala, že nevnímá jiné rozdělení než na pravý a levý břeh Seiny v Paříži. První skupina však daleko více dnes pociťuje rozdělení Paříže na centrum a periferii, dále východ a západ. Ukazatelem pro toto rozdělení je majetek. Zatímco centrum a západ jsou považovány za bohaté části Paříže, periferie a východ jsou pokládány za méně majetné, místy až chudinské části. Příčiny tohoto rozdělení autorka uvádí v podkapitole Haussmannův vliv.

4.7 Čtvrtě levého břehu

V následujícím grafu jsou zachyceny nejčastější odpovědi všech respondentů. Kromě těchto uvedených „*čtvrtí*“ zejména první skupina uváděla i chybně čtvrti nebo části Paříže, které se na levém břehu nenachází např. Trocadéro, L'île de la Cité.

Graf 3. Výskyt nejčastěji uváděných pojmů na otázku „Pokud mluvíme o levém břehu Seiny v Paříži, jaké čtvrti se Vám vybaví jako první?“:

Závěr

V této práci se autorka pokusila najít hlavní znaky levého břehu Seiny v Paříži. Taktéž autorka uvádí rozdílnost mezi pravým a levým břehem Seiny v Paříži. Poukazuje na důležitost vnímání francouzského lidu jako hlavních iniciátorů tvorby dnešní podoby Paříže. Vyzdvihuje jejich typické vlastnosti: hrdost, rozporuplnost a nebojácnost vzít věci do vlastních rukou a utvářet dějiny.

Podstatná část práce je věnována historii Paříže, během které se formovala její podoba. Další část je umění, o kterém by se dalo pojednávat v širším měřítku, ale tomu není forma bakalářské práce přizpůsobena. Autorka se snažila o zachycení nejdůležitějších znaků, díky kterým je levý břeh Seiny v Paříži považován za umělecký. Ze stejných důvodů je pouze stručně vylíčen osud Eiffelovy věže a jen s jedním záporným a jedním kladným příkladem zobrazen názor umělců na ni. Poslední kapitola je dotazník, který shrnuje poznatky o levém břehu Seiny v Paříži.

Práce je doplněna řadou obrázků s nejznámějšími pamětihodnostmi levého břehu Seiny v Paříži. Dále umělecká díla, která byla inspirována levým břehem Seiny v Paříži. A nakonec zodpovězené ukázkové dotazníky.

Résumé

Il est bien connu que Paris est divisée depuis des temps immémoriaux en deux unités distinctes : la rive droite perçue comme conservatrice et comme symbole du développement économique en opposition à la rive gauche considérée comme artistique, bohème et intellectuelle. La recherche porte ainsi à déterminer la raison de ces distinctions concernant « la rive gauche de la Seine à Paris ». Ce travail est essentiellement destiné aux étudiants de la langue française, mais peut également bénéficier à tous ceux qui s'intéressent à la France.

Cette étude est divisée en quatre chapitres : l'histoire, l'art, la Tour Eiffel et le questionnaire.

La première partie présente principalement les données historiques qui ont façonné la rive gauche. Cette présentation suit l'ordre chronologique. On notera que pour comprendre cette partie de Paris, il est important de connaître le caractère des personnes, notamment des Parisiens, qui ont façonné la ville.

La deuxième partie traite de l'art, l'une des caractéristiques importantes de la rive gauche. On distingue dans cette partie : trois paragraphes. Le premier porte sur l'apparence et la description physique des différents arrondissements de la rive gauche. Le deuxième présente le 19e et le 20e siècle, la période phare de Montparnasse puis l'âge d'or de Saint-Germain. Cette période est caractérisée par le développement et l'expansion des différents courants littéraires et artistiques que sont le symbolisme, l'impressionnisme, le surréalisme et l'existentialisme. Le troisième paragraphe décrit comment la rive gauche a inspiré et profité aux divers secteurs artistiques.

La troisième partie est consacrée à la Tour Eiffel qui constitue l'un des plus grands symboles de la France. Nous nous concentrons principalement sur le point de vue des Parisiens qui ont tout d'abord rejeté cette tour pour ensuite commencer à la vénérer.

La dernière partie évalue le questionnaire qui a été présenté aux trois groupes suivants : des Parisiens, des français non Parisiens et des Tchèques (étudiants et professeurs de français). Ce questionnaire porte sur la prise de conscience de la rive gauche. Les groupes ont été sélectionnés afin de comparer leurs connaissances sur le thème de la rive gauche.

Použitá literatura

- BARTOLENOVÁ, S. *Slavné galerie světa, Musée d'Orsay, Paříž*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2006. ISBN 80-242-1641-8.
- BEEVOR, A., COOPEROVÁ, A. *Paříž po osvobození 1944 – 1949*. 1. vyd. Praha, Plzeň: Beta, 2007. ISBN 978-80-7306-306-1.
- FIALA, V. *Umělecká Paříž, Průvodce po stopách spisovatelů, básníků, malířů, hudebníků a bohémů*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2010. 317s. ISBN 978-80-7422-032-6.
- FEIST, Peter H., WALTHER, Ingo F., *Malířství impresionismu*. ISBN 3-8228-2574-3.
- HALADA, J., HLAVAČKA, M. *Světové výstavy od Londýna 1851 po Hannover 2000*. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. ISBN 80-7277-012-8.
- HOTMAR, J. *Rendez-vous s Paříží*. 1. vyd. Odeon. 382s.
- CHARLE, CH. *Paříž na přelomu století, kultura a politika fin de siècle*. 1. vyd. Brno, 2004. ISBN 80-86598-19-5.
- MATHIEUX, J. *Stručné dějiny Francie*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2000. 128s. ISBN 80-7238-097-4.
- PADBERGOVÁ, M. *Paříž – Umění a architektura*. Praha : Slovart. ISBN 978-80-7391-062-4.
- ŠMÍD, J. *Obrázky z Paříže*. 1. vyd. Praha: Gutenberg, 2005. ISBN 80-86349-22-5.
- TRAPL, M.; TRAPLOVÁ, J.; SKOUPÝ, A. *Dějepis 8, Novověk*. Olomouc: Prodos, 1999.
- ŽÁK, J. *Co ještě Paříž neřekla*. 1. vyd. Brno: Jota, 2004. 240s. ISBN 80-7217-261-1.
- ŽÁK, J. *Co Paříž zatajila*. 1. vyd. Brno: Jota, 2005. 272s. ISBN 80-7217-351-0.
- ŽÁK, J. *Kdyby nám Paříž vyprávěla*. Praha: NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2010. 269s. ISBN 978-80-7388-405-5.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Obrázky

Obrázek 1 : Baron Haussmann

Obrázek 2 : Tour Montparnasse

Obrázek 4 : Panthéon

Obrázek 5 : Jardin du Luxembourg

Obrázek 6 : Dóm Invalidovny

Obrázek 7 : Musée d'Orsay

Obrázek 8 : Hôpital de la Salpêtrière

Obrázek 9 : Eiffelova věž

Příloha č. 2 – báseň od Jacqua Préverta – *Rue de Seine*

Příloha č. 3 – báseň od Rainera Maria Rilkeho – *Kolotoč*

Příloha č. 4 – báseň od Guillaumea Appollinaira – *La Santé*

Příloha č. 5 – píseň od Alaina Souchona – *Rive gauche*

Příloha č. 6 – báseň od Maurice Caréma – *La Tour Eiffel*

Příloha č. 7 – Dotazník

Příloha č. 8 – ukázky zodpovězených dotazníků

Dotazník č. 1 – od Richarda

Dotazník č. 2 – od Sophie

Dotazník č. 3 – od Camille

Obrázek č. 1 Baron Haussmann

Zdroj: <http://carnavalet.paris.fr/fr/collections/portrait-du-baron-haussmann-1809-1891>

Obrázek č. 2 Tour Montparnasse

Zdroj: http://www.select-live.com/paris/en/monuments/description.php?h=la_tour_montparnasse

Obrázek č. 4 Panthéon

Zdroj: <http://www.sacred-destinations.com/france/paris-pantheon>

Obrázek č. 5 Jardin du Luxembourg

Zdroj: <http://ideasinspiringinnovation.wordpress.com/2009/11/24/the-world%E2%80%99s-greatest-urban-parks-luxembourg-gardens-paris-france/>

Obrázek č. 6 Dóm Invalidovny

Zdroj: <http://voyage-bons-plans.aufeminin.com/w/sejour/voyages/photo/zoom/78419/les-invalides.html>

Obrázek č. 7 Musée d'Orsay

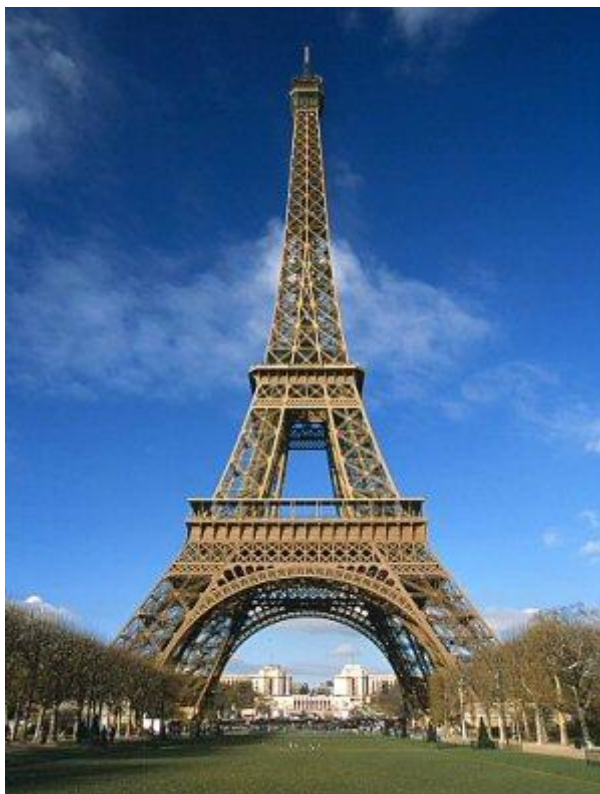
Zdroj: <http://www.mestopariz.cz/turisticke-cile/musee-dorsay/>

Obrázek č.8 Hôpital de la Salpêtrière

Zdroj: <http://www.panoramio.com/photo/40023411>

Obrázek č.9 Eiffelova věž

Zdroj: <http://pamatkyfrancie.webnode.cz/pamatky-v-parizi/eiffelova-vez/>

Příloha č. 2

Jacques Prévert

Rue de Seine

Rue de Seine dix heures et demie
le soir
au coin d'une autre rue
un homme titube... un homme jeune
avec un chapeau
un imperméable
une femme le secoue...
elle le secoue
et elle lui parie
et il secoue la tête
son chapeau est tout de travers
et le chapeau de la femme s'apprête à tomber en arrière
ils sont très pâles tous les deux
l'homme certainement a envie de partir...
de disparaître... de mourir...
mais la femme a une furieuse envie de vivre
et sa voix
sa voix qui chuchote
on ne peut pas ne pas l'entendre
c'est une plainte...
un ordre...
un cri...
tellement avide cette voix...
et triste et vivante...
un nouveau-né malade qui grelotte sur une tombe
dans un cimetière l'hiver...
le cri d'un être les doigts pris dans la portière...
une chanson
une phrase

toujours la même
une phrase
répétée...
sans arrêt
sans réponse...
l'homme la regarde ses yeux tournent
il fait des gestes avec les bras
comme un noyé
et la phrase revient
rue de Seine au coin d'une autre rue
la femme continue
sans se lasser...
continue sa question inquiète
plaie impossible à panser
Pierre dis-moi la vérité
Pierre dis-moi la vérité
je veux tout savoir
dis-moi la vérité...
le chapeau de la femme tombe
Pierre je veux tout savoir
dis-moi la vérité...
question stupide et grandiose
Pierre ne sait que répondre
il est perdu
celui qui s'appelle Pierre...
il a un sourire que peut-être il voudrait tendre
et répète
Voyons calme-toi tu es folle
mais il ne croit pas si bien dire
mais il ne voit pas
il ne peut pas voir comment
sa bouche d'homme est tordue par son sourire...
il étouffe

le monde se couche sur lui
et l'étouffé
il est prisonnier
coincé par ses promesses...
on lui demande des comptes...
en face de lui...
une machine à compter
une machine à écrire des lettres d'amour
une machine à souffrir
le saisit...
s'accroche à lui...
Pierre dis-moi la vérité.

Příloha č. 3

Rainer Maria Rilke

Kolotoč

Jardin du Luxembourg

S plachtou a stínem krouží po chvílích
plemeno koní pestrých nanejvýš;
z látky, jež dlouho váhá než a když
má zaniknout, je každý, každý z nich.
Ač mnozí k vozům připřaženi, spíš
jdou všichni s velkou odvahou v své tváři;
zlý lev jde s nimi, do červena září
a tu a tam bílého slona zříš.

Dokonce jelen je tu jak by v háje vběh,
jenomže nese sedlo, na něm malé
a modré děvče ve třmenech.

A na lvu kvapí hoch a šat má bílý,
drže se malou horkou rukou výš,
vždyť zuby s jazykem lev ukáže co chvíli.

A tu a tam bílého slona zříš.

A na koních zas krouží v kruhy stále
též jasné dívky, skoku koní
již téměř odrostlé; a když střed vzletu zvoní
vzhlédnou, sem, někam, sem a dále –

A tu a tam bílého slona zříš.

A míjí to a ke skončení míří
a tančí v spád a bez cíle je chvat.
Červeň a zeleň, šed', mimo hozeny víří
a malý profil sotva započat.

A někdy úsměv, obrácen sem, šíří
dech blaha, který oslní a hýří
v bezdechou tuto, osleplou hru svát.

Příloha č. 4

Guillaume Apollinaire

La Santé

I.

Dřív než jsem vstoupil do své cely

Svléct musel jsem se do naha

V uších zlé výčitky mi zněly

Co jsi to proved proboha

Lazaru v hrobě podobám se

Který však znovu nevstane

Sbohem ach sbohem písňě tance

Ó léta má ó dívky mé

II.

Necítím se tu být v svém

Těle

Patnáctý v jedenácté jsem

Cele

Sluneční paprsky filtrují

Mříže

A na mé verše vrhají

Kříže

Čtverylku tančí smuteční

Sloky

Kdesi ve velké dálce zní

Kroky

III.

Jako medvědi v příkopu

Každého rána chodíváme

Točme se když není do skoku

Modré nebe jako oko plane

Jako medvědi v příkopu

Každého rána chodíváme

V sousední cele pojednou

Vodu hlasitě roztočili

S klinkajícími klíči jdou

Sem naši žalárnici milí

V sousední cele pojednou

Vodu hlasitě roztočili

IV.

Ta nuda obrovská mezi nahými zdmi

Na nichž ubohá barva bledne

Moucha po papíru sem a tam běhá mi

Sledujíc moje verše bědné

Co bože čeká mne znáš přece bolest mou

Sám jsi ji na má bedra vložil

Milost měj pro oči jež plakat nemohou

Pro zoufalství mé beznaděje

V.

Hodiny zvolna se tu krátí

Skoro jak obřad pohřební

Nad dávným časem budeš lkáti

Že jeho rychlost nevšední

Každou hodinu přec jen krátí

VI.

Slyším jak hlučí město celé

A vězni kterým nyní jsem

Samo nebe je podezřelé

A zdi odporným příbytkem

Když den už nechce trvat déle

Lampa je dobrým přítelem

Jsme sami v té mé hrozně cele

Světlo s mým jasným rozumem

Příloha č. 5

Alain Souchon

Rive gauche

Les chansons de Prévert me reviennent

De tous les souffleurs de vers...laine

Du vieux Ferré les cris la tempête

Boris Vian s'écrit à la trompette

Rive Gauche à Paris

Adieu mon pays

De musique et de poésie

Les marchands de malappris

Qui d'ailleurs ont déjà tout pris

Viennent vendre leurs habits en librairie

En librairie en librairie

Si tendre soit la nuit
Elle passe
Oh ma Zelda c'est fini Montparnasse
Miles Davis qui sonne sa Greco
Tous les monts y sonnent leur Nico
Rive Gauche à Paris
Oh mon île Oh mon pays
De musique et de poésie
D'art et de liberté éprise
Elle s'est fait prendre, elle est prise
Elle va mourir quoi qu'on en dise
Et ma chanson la mélancolise
La vie c'est du théâtre et des souvenirs
Et nous sommes opiniâtres à ne pas mourir
A traîner sur les berges venez voir
On dirait Jane et Serge sur le pont des Arts
Rive Gauche à Paris
Adieu mon pays
Adieu le jazz adieu la nuit
Un état dans l'état d'esprit
Traité par le mépris
Comme le Québec par les Etats-Unis
Comme nous aussi
Ah ! le mépris ah ! le mépris

Příloha č. 6

Maurice Carême

LA TOUR EIFFEL

Mais oui, je suis une girafe
M'a raconté la tour Eiffel.
Et si ma tête est dans le ciel,

C'est pour mieux brouter les nuages,
Car ils me rendent éternelle.
Mais j'ai quatre pieds bien assis
Dans une courbe de la Seine.
On ne s'ennuie pas à Paris.
Les femmes, comme des phalènes,
Les hommes, comme des fourmis,
Glissent sans fin entre mes jambes
Et les fous, les plus ingambes,
Montent et descendent le long
De mon cou comme des frelons.
La nuit, je lèche les étoiles.
Et si l'on m'aperçoit de loin
C'est que très souvent j'en avale
Une sans avoir l'air de rien.

Příloha č. 7 Dotazník

Chers Parisiens, Chères Parisiennes,

Je vous remercie de bien vouloir répondre à ce questionnaire dont les réponses me seront utiles pour mes études de la langue française à l'université de Plzen en République tchèque.

Aussi, ce questionnaire restant tout à fait anonyme mais je vous demanderais toutefois de bien vouloir m'indiquer :

- votre âge
- votre niveau d'études
- le quartier de votre résidence à Paris

Merci de bien vouloir répondre spontanément aux 7 questions suivantes :

1. Que vous évoque le « quartier latin » ?
2. Connaissez-vous une œuvre d'art inspirée de la rive gauche à Paris ?
3. À quelle personnalité associez-vous le quartier Saint-Germain-des-Prés ?
4. Comment trouvez-vous la tour Eiffel ? Pourriez-vous concevoir Paris sans elle ?
5. Donnez deux à cinq caractéristiques de la rive gauche à Paris .

6. Ressentez-vous une différence entre rive gauche et rive droite à Paris aujourd'hui ou percevez-vous une autre (ou d'autres) séparation(s) de la ville ? Si oui, laquelle (ou lesquelles) ?

7. Si on vous parle de rive gauche à Paris, à quel quartier pensez-vous en premier ? (Nommez un à cinq quartiers)

Je vous remercie sincèrement de votre coopération et vous prie de bien vouloir me faire parvenir les réponses à cette adresse : paja-2@seznam.cz

Pavla Hruskova

Příloha č. 8

Dotazník č. 1 – od Richarda

Richard

45 ans, études supérieures (bac+6), 11e (Léon Blum, entre Bastille et Père Lachaise)

1. Que vous évoque le « quartier latin » ?

Un quartier intellectuel, les universités, les étudiants, les librairies, St Michel (la fontaine, le boulevard, les restaurants grecs), Odéon, le Panthéon, le Luxembourg...

Mai 68 aussi.

2. Connaissez-vous une œuvre d'art inspirée de la rive gauche à Paris ?

Bizarre, mais non, rien ne me vient à l'esprit...

3. À quelle personnalité associez-vous le quartier Saint-Germain-des-Prés ?

Sartre

4. Comment trouvez-vous la tour Eiffel ? Pourriez-vous concevoir Paris sans elle ?

Grande, belle de jour, sublime de nuit et non, bien sûr que non !

5. Donnez deux à cinq caractéristiques de la rive gauche à Paris .

Intellectuelle, classe et sophistiquée. Vieil argent. Ministères, pouvoir.

6. Ressentez-vous une différence entre rive gauche et rive droite à Paris aujourd'hui ou percevez-vous une autre (ou d'autres) séparation(s) de la ville ? Si oui, laquelle (ou lesquelles) ?

Oui, je sens encore la différence entre la rive droite, plus tournée business, et la rive gauche, plus intellectuelle. Et aussi entre l'Est et l'Ouest de la capitale, entre le centre et la périphérie...

7. Si on vous parle de rive gauche à Paris, à quel quartier pensez-vous en premier ? (Nommez un à cinq quartiers)

Quartir latin, St Germain, Montparnasse, le nouveau Tolbiac autour de la Bilbliothèque François Mitterrand, Odéon

Dotazník č. 2

- votre age: 29

- votre niveau d'études : Doctorant en Médecine (Bac + 9)

- le quartier de votre residence a Paris "République - Oberkampf"

1. Que vous évoque le « quartier latin » ?

quartier bourgeois, étudiant avec nombreuses écoles et universités renommées (Sorbonne, Henri IV, Louis Le grand, Collège de France, Normale Sup...), littéraire avec nombreuses librairies, où l'on trouve des vestiges romains (arènes de lutèce), agréable pour les balades, très touristique

2. Connaissez-vous une œuvre d'art inspirée de la rive gauche à Paris ?

Une chanson juste "Rive Gauche" de Souchon

3. À quelle personnalité associez-vous le quartier Saint-Germain-des-Prés ?

Boris Vian

4. Comment trouvez-vous la tour Eiffel ? Pourriez-vous concevoir Paris sans elle ?

La Tour Eiffel est unique, belle, impressionnante. Impossible de concevoir Paris sans elle.

5. Donnez deux à cinq caractéristiques de la rive gauche à Paris .

touristique, intellectuelle, culturelle, historique, aristocratique

6. Ressentez-vous une différence entre rive gauche et rive droite à Paris aujourd'hui ou percevez-vous une autre (ou d'autres) séparation(s) de la ville ? Si oui, laquelle (ou lesquelles) ?

Question très compliquée.

Je perçois des différences entre rive gauche et rive droite, historique, entre rive gauche les intellectuels et artistes et rive droite les autres, ceux qui "travaillent" vraiment, le coeur économique de paris.

Deux autres séparations dans Paris :

- Est-Ouest avec globalement les riches à l'ouest et les classes populaires à l'est.
- Arrondissements centraux (classes aisées : aristocrates, bourgeois ou bo bo et quartiers touristiques) et arrondissements périphériques plus populaires (mais avec également là la nuance est - ouest...)

7. Si on vous parle de rive gauche à Paris, à quel quartier pensez-vous en premier ? (Nommez un à cinq quartiers)

St Michel, St Germain, Odéon, Quartier Latin

Dotazník č. 3 –od Camille

- votre age - 27 ans
- votre niveau études - Bac+5
- le quartier de votre résidence a Paris - Rive Droite - Quartier Cadet (75009)

1. Que vous évoque le « quartier latin » ?

Quartier très touristique & concentration d'étudiants. Un quartier festif et mais aussi très chic (Luxembourg, Panthéon...)

2. Connaissez-vous une œuvre d'art inspirée de la rive gauche à Paris ?

Non

3. À quelle personnalité associez-vous le quartier Saint-Germain-des-Prés ?

Jean Paul Sartre (Café de Flore / Les 2 Magots)

4. Comment trouvez-vous la tour Eiffel ? Pourriez-vous concevoir Paris sans elle ?

Un de mes monuments préférés. Très attachée à cette Dame de Fer - Inconcevable de concevoir Paris sans elle.

5. Donnez deux à cinq caractéristiques de la rive gauche à Paris .

- Bourgeois / Bohème - Bobo quoi
- Familial
- Beaux quartiers
- Tour Eiffel
- Bon Marché

6. Ressentez-vous une différence entre rive gauche et rive droite à Paris aujourd'hui ou percevez-vous une autre (ou d'autres) séparation(s) de la ville ? Si oui, laquelle (ou lesquelles) ?

Oui un peu. Je suis née et j'ai passé toute mon enfance Rive Gauche (15ème) - Installée à 22 ans Rive Droite, je trouve les quartiers environnants bien + attractifs et cosmopolites. Cependant, je pense que je retournerai côté Rive Gauche + tard pour mes enfants (écoles top) et pour l'environnement bien + vert et calme.

7. Si on vous parle de rive gauche à Paris, à quel quartier pensez-vous en premier ?

(Nommez un à cinq quartiers)

- Trocadéro
- Montparnasse
- Saint Germain des Près
- Convention - Commerce
- Quartier chinois (13ème)

